

SYRIEN

ARTIKLER FRA RÆSON

RÆSON

Artikelsamling: Kampen om Syrien

Indhold

Jan Øberg: Flygtningestrømmen til Europa vil standse, når statsledere i NATO og EU holder op med deres militaristiske indgreb	2
Søren Espersen: Nu må Obama finde sammen med Putin	8
Naser Khader: Putin har sat Obama skakmat	11
Mikkel Vedby Rasmussen: Syv spørgsmål til jer, der vil have 'sikre zoner' i Syrien	14
Lars Erslev Andersen: Rusland vil tvinge USA til at acceptere en Assad-løsning	19
Peter Viggo Jakobsen: Amerikanerne har intet vigtigt på spil - det er Europa, der betaler prisen	23
Martin Lidegaard et år efter IS-missionens start: Det har ikke været en succes	32
Uffe Ellemann-Jensen: Putin spiller en svag hånd meget dygtigt	38
Kristian Jensen: Jeg er åben for at sende F16-fly til Syrien	47
Michael Stephens: Golfstaternes politik over for flygtninge vil ikke ændre sig	49
Rasmus Nordqvist: Flere bomber er ikke løsningen	53
Mikkel Vedby Rasmussen: Fire spørgsmål til dem, der gerne vil bombe Islamisk Stat	56
Trine Mach: Lad os denne gang vælge den rigtige strategi mod terrorismen	58

RÆSON MEDIER
November 2015

Redigeret af: Sarah Borger (ansv. chefredaktør), Sofie Buch Hoyer (redaktionschef), Sidsel Kappel Staal og Clement Kjersgaard

Jan Øberg: Flygtningestrømmen til Europa vil standse, når statsledere i NATO og EU holder op med deres militaristiske indgreb

20/10/2015

”Løsningen er at holde op med krig, holde op med bomber, holde op med at bekæmpe terrororganisationer på den måde, man gør det. Bag hver flygtning står en våbenhandler eller anden form for voldelig aktør. Det er også det problem, Lars Løkke Rasmussen vil sande på et tidspunkt. Han tror, at vi kan løse problemerne ved at sende flere F16-fly ind til Syrien. Så siger jeg god fornøjelse, men jeg håber, han er klar over, at han får blod på hænderne. Flygtningestrømmen til Europa vil standse, når statsledere i NATO og EU holder op med deres militaristiske version af *den hvide mands byrde* [idéen om at vesten har et ansvar med at civilisere resten af verden, red.]” siger fredsforsker Jan Øberg til RÆSON. ”Man kan ikke løse Mellemøstens problemer eller terrorisme uden at tale med ISIS. Pointen er, at man er nødt til at snakke med dem, man ikke synes om, fremfor altid kun at gøre det med dem, man synes om. Mange vil sikkert spørge, om det ikke er urealistisk, men det har vi aldrig prøvet, så det kan man ikke sige, at det er.”

Interview af Barbara Maria Herzog

RÆSON: Hvad er det for en udvikling, vi ser i Syrien i disse dage?

Øberg: Det er konsekvenserne af fire års mis-management fra Vestens side. Det kunne være undgået, hvis man i sin tid havde haft nogle i politiske kredse, som rent faktisk havde uddannelse i og erfaring i teoretisk og praktisk konflikthåndtering til at træffe beslutningerne. En koalition af lande oprettede for eksempel Syriens Venner, som inviterede alt og alle med i en politisk og militær offensiv mod Assad. Vores egen Villy Søvndal var fortaler for idéen. Assad er ikke på noget tidspunkt blevet inddraget i udviklingen, men man har kørt sin egen dagsorden i Vesten. Nu ser vi så Rusland gå ind med en anden vinkel og motivering, og vi vil højst sandsynligt se en optrapning af konflikten.

RÆSON: Hvorfor vælger Rusland at gøre det på det her tidspunkt?

Øberg: For det første har det at gøre med dét, der gik forud for bombningerne — nemlig diskussionen om oprettelse af en *no-fly zone*. Hvis der er noget, de er allergiske overfor, både Kina og Rusland, så er det netop oprettelsen af denne zone. Det skyldes det, der skete i Libyen, hvor Vesten brugte den til at bombe alt og alle. For det andet, så handler det om, at russerne ikke er særligt interesseret i, at amerikanerne får adgang til basen Incirlik i Tyrkiet, hvor de ikke vil have mere end et kvarters flyvetid til Damaskus. Det bør jo ikke overraske nogen, at Rusland handler, da de jo hele tiden har haft nogle geopolitiske interesser i Syrien, mens man for årtier tilbage var tilstede i flere mellemøstlige og afrikanske lande.

RÆSON: Så Ruslands argument om, at man kun bomber terrorister holder ikke?

Øberg: Det, der fornærmer amerikanerne, er jo, at russerne grundlæggende viser, at USA ikke gør det, de siger. Det skal forstås på den måde, at amerikanerne i praksis støtter en række "moderate" rebelgrupper og terrororganisationer såsom al-Nusra Front, Al-Qaedas Syrien-afdeling, der har relationer til "Army of Conquest" — i form af penge fra Saudi-Arabien og Qatar og med våben. CIA og Saudi-Arabien har pikant nok finansieret deres nye TOW-anti-tank-missiler. Russerne kæmper mod *alle* grupper, der bekæmper Assad. Det er jo et problem, at USA bruger terrororganisationer til at bekæmpe Assad, når man samtidig siger, at man bekæmper terrorisme. Det har jo altid været modsætningsforholdet i Syrien. Gid Vesten efter alle fejlslagne konflikt diagnoser kunne lade være med at tegne et billede af konflikter som bestående af kun to grupper — alle de gode på den ene og alle de onde på den anden side. I virkelighedens verden findes der ikke én eneste af den type.

RÆSON: Kommer de russiske luftangreb til at ændre momentum i konflikten?

Øberg: Det kan ændre forfærdeligt meget – også til det værre. Det, man mangler for at helvedet bryder løs, er blot, at én af parterne rammer de andre — altså at NATO skyder noget russisk ned eller omvendt. I den henseende er det jo en farlig historie, og det er jo historisk set det, som må komme på et eller andet tidspunkt. USA og NATO kan ikke være enerådige over alting, som de har været i de seneste 25 år, siden Warszawapagten og Sovjetunionen faldt sammen. Russerne har ikke haft den kapacitet før, og det grundlæggende er, at russerne kan slå hårdt – det behøver man jo ikke være profet for at se. Den måde, Rusland er blevet trynet på siden afslutningen af den kolde krig, kommer der naturligvis én eller anden reaktion på. De har været på en sidelinje de sidste 25 år, og det er 25 år siden, at jeg sagde, at hvis man tryner dem på den måde, så vil man se dem rejse sig igen. Samtidig skal man huske på det, der forties i vestlige medier og blandt politikere – eller måske véd de det ikke? – nemlig at Ruslands militære udgifter er 8 pct. af NATO.

RÆSON: Så du mener, at vi vil se starten til en bipolar verdensorden udspringe af Syrien?

Øberg: Nej, det mener jeg netop ikke. Når russerne kun har knapt en tiendedel af de militære ressourcer, som NATO har, så kan man ikke tale om en decideret bipolar magtbalance. Desuden er der også en faktor, der hedder Iran og BRIKS-landene. Man kan tale om en mindre unipolaritet. Vi ved jo godt, at det er amerikanerne, der kan banke alting på plads militært, men ved vi også godt, at det bliver sværere og sværere for dem, hvad angår økonomi, diplomati, legitimitet og kreativitet.

Det grundlæggende er, at russerne kan slå hårdt. Det behøver man jo ikke være profet for at se.

RÆSON: Hvor gik Vesten galt i konflikthåndteringen?

Øberg: Vesten opretholder en tåbelig, personificeret forståelse af, at hvis man fjerner en diktator, så vil konflikten løse sig selv. Vi har intet lært af vores erfaring fra Afghanistan, Irak og Jugoslavien. Det er også derfor, at fredsforhandlingerne i Geneve i 2014 ikke lykkedes. Der var ingen repræsentanter fra det arabiske og syriske civilsamfund, Iran blev bevidst holdt udenfor, og Rusland kørtes ud på et sidespor — Kofi Annan og FN ligeså. USA, NATO og EU-landene troede som sædvanlig på "vi alene vide". Men hvem er vi til at bestemme, hvem der

skal være statsleder i et land, og hvordan samfundet skal udformes uden deltagelse af dem, der skal leve dér?

RÆSON: Kunne man have løst Syrien tidligere?

Øberg: Der var en mulighed for tre år siden, men man stillede tingene sådan op, at den fremragende Kofi Annan trak sig som mægler. Man valgte at destruere Libyen under en såkaldt no-fly zone. Der er klart, at russerne og kineserne nu er helt imod at oprette en sådan i Syrien. Desuden er en no-fly zone også i strid med folkeretten, men hvem bryder sig om det?

RÆSON: Hvad er så vejen mod en løsning?

Øberg: Man bliver nødt til at forstå Mellemøsten ud fra et helhedsbegreb og spørge befolkningerne, hvordan de gerne vil leve i fremtiden, f.eks. 2050. Der er ingen, der har forsøgt at indlede en dialog med Islamisk Stat for eksempel. Man skal kunne diskutere ting som en konføderationsløsning, hvor spørgsmål om ressourcer og (fri)handel er mere håndgribelige, og hvor der fokuseres mere på de arabiske landes fremtid og velfærd fremfor den kolonialistiske stil, som Vesten har benyttet siden Sykes-Picot 1916. Man kan ikke løse konflikt og terrorisme fra luften med F16-fly og droner. Det skal gøres med hjælp fra erfarne diplomater fra Kina, Afrika, sunnier, shiaer mv. Men er vi klar til at lytte til Mellemøsten de næste 20 år?

RÆSON: Du mener altså, at man burde involvere Islamisk Stat i en reel forhandlingsproces?

Øberg: Man kan ikke løse Mellemøstens problemer eller terrorisme uden at tale med ISIS. Pointen er, at man er nødt til at snakke med dem, man ikke synes om, fremfor altid kun at gøre det med dem, man synes om. Mange vil sikkert spørge, om det ikke er urealistisk, men det har vi aldrig prøvet, så det kan man ikke sige, at det er. For det andet ved især amerikanerne udmærket, hvem de er, fordi ISIS i hovedsagen er en konsekvens af den – hovedløse – besættelse og "administration" af Irak, hvor amerikanerne fik skabt en konflikt mellem sunnier og shiaer, som ikke spillede nogen særlig rolle dér før 2003.

***Man kan ikke løse Mellemøstens
problemer eller terrorisme uden
at tale med ISIS***

RÆSON: I forhold til *safe zones*, som Tyrkiet har været ude og bede Vesten om at etablere i Syrien — hvad går de helt basalt ud på?

Øberg: Det er et stykke racisme, som kan kaldes reservater. Det er en af de mest modbydelige tanker i krigszoner, og hvis det overhovedet bliver til noget, så kommer det til at lede til et helvede. Det, der vil ske, er det samme, som skete i Bosnien — nemlig at den part, man holder med — som i Vesten er en række terrororganisationer — vil få deres våbendepoter og kommunikationscentral inde i disse zoner. Derfra kan de så ligge og skyde ud. Tanken om at beskytte civile er jo god nok, men idéen om at de skal fjernes fra deres huse og byer for at leve i et område, som skal sikres, så kan man så bombe løs andre steder i landet, er racistisk. Også fordi de skal ligge der, og at vi ikke vil have dem til Europa. Når den danske statsminister helt ukritisk går ud og støtter op om sådan noget, så må han have dårlige rådgivere. Og når han siger, at sikre zoner i Syrien kan beskyttes udelukkende fra luften, så aner han ikke, hvad han

taler om. Det kan man ikke. Skal vi have sikre zoner i Syrien, så taler vi om 30-40.000 soldater på jorden. Andet vil lede til masse mord à la Srebrenica.

RÆSON: Så hvad er løsningen helt præcist?

Øberg: Løsningen er at holde op med krig, holde op med bomber, holde op med at bekæmpe terrororganisationer på den måde, man gør det. Bag hver flygtning står en våbenhandler eller anden form for voldelig aktør. Det er også det problem, Lars Løkke Rasmussen vil sande på et tidspunkt. Han tror, at vi kan løse problemerne ved at sende flere F16-fly ind til Syrien. Så siger jeg god fornøjelse, men jeg håber, han er klar over, at han får blod på hænderne. Flygtningestrømmen til Europa vil standse, når statsledere i NATO og EU holder op med deres militaristiske version af den hvide mands byrde.

Det er et stykke racisme, som kan kaldes reservater - om safe zones.

RÆSON: Så du mener helt konkret, at man skal trække sig ud af Irak og Syrien?

Øberg: Ja. Indled forhandlinger i stedet. Der er ikke noget konkret eller realistisk ved krig, og det løser ikke problemerne. Der er jo ikke blevet løst et terrorismeproblem siden 11. september 2001. Der dør knap 20.000 mennesker hvert år af terrorhandlinger — dengang døde der 400. Det er et ret dårligt resultat af krigen mod terror, synes du ikke?

RÆSON: Hvad forestiller du dig, at der ville ske, hvis Vesten trak sig ud af Irak og Syrien?

Øberg: Hvis man i stedet indsatte FN-tropper, OSCE, Den Arabiske Liga og andre organisationer, som kunne samarbejde om de her ting, så der var ro på jorden, til man samtidig kunne indlede en forhandlingsproces — så er det et skridt på vejen til en løsning. Forudsætningen er, at man holder op med at slå hinanden ihjel, fordi det er skruen uden ende og had og hævnlyst uden ende. ISIS er for eksempel et resultat af krigen mod terror. Der har jo aldrig været et skisma i Irak mellem sunni- og shia-muslimer før invasionen i 2003. Aldrig.

RÆSON: Vil man netop ikke komme til at tage parti ved at indsætte FN-tropper?

Øberg: Nej, ikke nødvendigvis. Det afhænger af, hvordan de sammensættes og finansieres, og hvilket mandat de ville få. Men det kan da ikke blive værre, end hvad man allerede har gjort. Hvis man samler en tilpas stor FN-styrke, 20-30.000 mand alt efter den specifikke situation bestående af blå hjelme fra en række lande, som ikke er involveret i konflikten — så kan man sørge for civil orden på jorden og dermed forhandlinger, hvor man kan snakke økonomi, politik og konstitutioner, og hvordan Mellemøsten skal se ud i fremtiden, herunder spørgsmål om autonomi, mindretal, konfederation f.eks. af Irak, konfederation eller en kantonisering af dele af Syrien. Det er alle disse vigtige muligheder for fremtiden, vi aldrig kommer frem til at diskutere, fordi krigen tager al opmærksomhed og gør alle løsninger sværere, end de ellers ville have været.

Der er jo ikke blevet løst et terrorismeproblem siden 11. september 2001. Der dør knap

**20.000 mennesker hvert år af
terrorhandlinger — dengang døde
der 400.**

RÆSON: For at vende tilbage til Danmark – hvis nu snakken om zonerne munder ud i noget, og der kommer en europæisk eller amerikansk ledet koalition og spørger, om Danmark vil være med til at skabe en no-fly zone eller specifikke safe zones – er det så noget, Danmark vil bakke op om?

Øberg: Hvis nu Lars Løkke Rasmussen havde nogle kyndige og bredt sammensatte rådgivere, som ikke bare var jurister, markedsføringsfirmaer, økonomer, ambassadører og militærfolk, så ville han være i stand til at vise noget initiativ og sige noget interessant i NATO- og EU-regi. Men det gør han ikke, for han og stort set alle partier er fuldstændig hænderne på Washington og ikke kan finde på alternativer til den hidtil førte katastrofale politik. Ringede Washington en eftermiddag, som de gjorde til Helle Thorning og spurgte, om vi ikke kunne tænke os at bombe Irak for anden gang, så ville man inden for 24 timer se en pressekonference om, hvorfor vi skulle deltage.

Det sjove er, at nu har vi været besættelsesmagt i fire år og bombet 2014-15, men Lars Løkke får aldrig spørgsmålet af de frie medier om, hvorvidt han tror, at bomber fra F16-fly og sikre zoner i Syrien virkelig virker. Derimod har vi 37 krige bag os, som alle sammen har været fiaskoer, både folkeretligt og etisk, men journalisterne stiller ham aldrig det kritiske spørgsmål. Derimod stiller de mig spørgsmålet om, hvorvidt det ikke er naivt og urealistisk at forsøge at følge FN-erklæringens kapitel 1.1 om, at fred skal skabes med fredelige midler.

RÆSON: Så du mener, at Danmark har spillet fallit i forhold til en eventuel diplomatisk rolle, ligesom man eksempelvis har set Norge gøre i flere sammenhænge?

Øberg: Jamen, jeg ser ikke, hvor ekspertisen skulle være, eller hvor drivkraften skulle komme fra. Der er intet i den moderne militant-aktivistiske danske politik, der har tydet på, at en mæglings- eller forhandlingsproces skulle vinde over F16-fly. Vi bombede Jugoslavien, Afghanistan, Irak og Libyen. Det er alle sammen steder, hvor man havde muligheden for at sige, at det ikke er danskernes måde at gøre det på. Det kræver en fuldstændig nytænkning frem for den skyklaptænkning, som er sunket ned i dansk politik – og folkeopinion – de seneste år.

RÆSON: Hvad kommer vi til at se med Syrien i den kommende tid?

Øberg: Vi er derude, hvor patienten har haft flere kirurger, men i praksis allerede er død på operationsbordet. USA og Rusland vil beskyldte hinanden de kommende uger, og der er stor risiko for, at de kommer til at bombe hinandens venner i landet. Det kan i sidste ende udvikle sig til en reel proxykrig, men det betyder ikke, at vi må opgive at finde en løsning. Selvom vi er kritiske i analysen, må vi forblive humanister, men det kræver, at Vesten drager lærdom fra tidligere – mislykkede – konflikthåndteringer af andre situationer.

Jan Øberg (f. 1951) er docent og dr.hc., chef for Den Transnationale Stiftelsen, TFF – www.transnational.org – har arbejdet med konfliktanalyse og fredsudvikling i bl.a. Somalia, alle dele af Jugoslavien, Georgien, Burundi, Irak og Iran; samarbejdet med en snes FN-missioner og været gæsteprofessor i flere lande, bl.a. Japan. Øberg har tre gange været nomineret til Nobels Fredspris og sad gennem 1980'erne i regeringens Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg,

SNU. Barbara Maria Herzog (f. 1992) er bachelorstuderende i statskundskab ved Syddansk Universitet og skribent for RÆSON. Til dagligt arbejder hun for Forsvars- og Aerospaceindustrien i Dansk Industri.

Søren Espersen: Nu må Obama finde sammen med Putin

19/10/2015

Glem lige alle ekspert-advarslerne om, at et samarbejde med Rusland "ville kunne styrke" Putin. For hvad enten man kan lide det eller ej, så er det jo allerede en realitet. Putin fremstår for længst som den stærke i forholdet til Obama, og udmanøvrerer gang på gang diplomatisk som militært USA's præsident.

Kommentar af Søren Espersen (DF), formand for Det Udenrigspolitiske Nævn

NÅR DET UFORFALSKEDE djævelskab skal bekæmpes, må man alliere sig med selv de værste slyngler. Som den realpolitiker, Churchill var, forstod han dette til fulde, da han i sommeren 1942 rejste til Moskva og indgik et formelt partnerskab med Stalin. Siden skulle det blive til mange møder i den umage alliance, hvor jo præsident Roosevelt var en del af trio.

Churchill hadede kommunismen af et godt, folkestyre-hjerte, men gjorde jo gode miner til slet spil; grinede og spøjte foran verdenspressen med diktatoren, mens de to levemænd sammen nedsvælgede pokaler, fyldt med georgisk eller armensk brandy. Tyskland skulle nedkæmpes, nazismen skulle fjernes som ukrudt – og ordren til de allierede hære var derfor rasende enkel: Tag Berlin – underforstået: Så finder vi nok ud af, hvad der skal ske bagefter.

***Nødvendigheden af en forbrødring
med Putin omkring Syrien vel
snart blive forstået selv af den
drømmeriske, bovlamme
forsigtigper, Obama***

Under opgøret med nazismen var Verden i dén grad velsignet af at have hele tre realpolitikere ved magten, som forstod storheden i af al magt at udrydde Hitlers djævelskab – så måtte man, med forskellige dagsordener, finde ud af, hvad der skulle ske bagefter.

SELVOM DENNE FORFRISKENDE TYPE REALPOLITIK ikke ligefrem er det, der for tiden kendetegner det ovale værelse i Det Hvide Hus, bør nødvendigheden af en forbrødring med Putin omkring Syrien vel snart blive forstået selv af den drømmeriske, bovlamme forsigtigper, Obama. Lige nu er vi nemlig, i forbindelse med Syrien-krigen, nået til det punkt, hvor det pinedød er nødvendigt, at præsident Obama og præsident Putin sætter sig sammen og – i det mindste, når fotografierne er der – finder brandy-pokalerne frem, og får spøgt og grinet.

For Obama og Putin har jo et fælles, helt afgørende mål: Et djævelskab skal nedkæmpes. Givetvis har Obama for længst fået det råd af sine rådgivere, at finder Rusland og USA ikke ud af snarest at få etableret et tæt og fortroligt militært samarbejde, vil Islamisk Stat ikke kunne standses.

Givetvis har Obama for længst fået det råd af sine rådgivere, at finder Rusland og USA ikke ud af snarest at få etableret et tæt og fortroligt militært samarbejde, vil Islamisk Stat ikke kunne standses

Og – please! – glem lige alle ekspert-advarslerne om, at et samarbejde med Rusland “ville kunne styrke” Putin. For hvad enten man kan lide det eller ej, så er det jo allerede en realitet. Putin fremstår for længst som den stærke i forholdet til Obama, og udmanøvrerer gang på gang diplomatisk som militært USAs præsident.

RUSLAND ER NU ATTER, her knapt 30 år efter kommunismens fald, atter en stormagt. Det totale kaos, som vi i disse uger er vidner til i Syrien, er til at græde over. Et forstærket militært samarbejde mellem Putin og Assad – og på bagsmækken en eller anden shiitisk surdej, bestående af Hizbollah og Iran. Ved siden af USA og kurderne (undtagen de kurdere, som USA ikke kan lide) med Saudi Arabien på bagsædet og Tyrkiet på hattehylden. Derudover jo så et sammensurium af forskellige folkeslag og religioner, som alle har et eller andet at hævne, hvoraf det meste ligger århundreder tilbage, hvorfor kun religiøse eller historiske nørder aner hvorfor. Kun ved alle, at man ikke kan lide de andre.

Men samtidig er det helt afgørende: Samtlige af de nævnte aktører vil Islamisk Stat til livs, hvorfor dette må have absolut prioritet. Og i dette spil må Rusland og USA som de store magter i området finde sammen.

OM ASSAD BLIVER VED MAGTEN? Tjah, det kan da godt være. Men hvis det er dér, hvor realpolitikken ender, så er det dét! I valget mellem Islamisk Stat og Assad bør vi i dén grad foretrække Assad. For Vestens skyld. For de sekulære demokraters skyld. For kvindernes skyld. Af mange andre gode årsager.

I valget mellem Islamisk Stat og Assad bør vi i dén grad foretrække Assad. For Vestens skyld. For de sekulære demokraters skyld. For kvindernes skyld. Af mange andre gode årsager.

Når Islamisk Stat så med Ruslands og USA's forenede kræfter er lagt i ruiner militært, og mordermaskinens våde drømme om et khalifat er forduftet, ja, så kommer anden runde. Så skal der, stadig under Ruslands og USA's ledelse, tales og forhandles med alle parter. Også med dem, der er slyngler! Og så må vi se, hvor det ender. Men på kort sigt er målet at få udryddet Islamisk Stat såvel i Irak som i Syren – og dermed få skabt sikkerhed og tryghed.

I det område blev der ved de allieredes aftenfest efter Første Verdenskrig slået nogle særdeles retlinede streger på landkortene, som skabte det nuværende Syrien, Libanon, Jordan, Palæstina og Irak. Man tog ikke hensyn til virkeligheden. På langt sigt kan det da udmærket tænkes, at grænser dramatisk må revideres. Som det i historiens løb er sket tusindvis af gange med europæiske, afrikanske og mellemøstlige landkort.

Men sådan er det nu en gang. Realpolitik? Ja, tak.

Naser Khader: Putin har sat Obama skakmat

11/10/2015

"Under Obama er Washington DC blevet marginaliseret, og Moskva er blevet en diplomatisk hovedstad. Ledere fra golfstaterne, Egypten, Israel og Tyrkiet har på det seneste været flittige gæster i Moskva. Imens har Obama-administrationen udstillet sin rådvildhed."

Kommentar af Naser Khader, udenrigsordfører (K)

Forleden havde jeg en diskussion med en kollega i Folketinget, der mente, at 'der er ikke nogen løsning i Syrien'. 'Jo' var mit svar – der er en løsning: At Assad fjernes som den illegitime leder og krigsforbryder, han er, og at Islamisk Stat konfronteres på landjorden med vestlige landtropper og på sigt elimineres. Dét er løsningen for Syrien. Men det forudsætter vestlig politisk vilje, lederskab og et helhjertet engagement.

Men ingen har endnu vist hverken vilje eller lederskab i forhold til at stoppe civilbefolkningens lidelser i Syrien. Det har skabt et vigtigt momentum for en af Assads rigtige venner: Den russiske præsident Vladimir Putin. Obamas og Vestens passivitet og svaghed er blevet Putins styrke.

På forunderlig vis er det på kort tid lykkedes den russiske præsident, Vladimir Putin, at sætte sin amerikanske kollega, præsident Barack Obama, skakmat i Syrien. Men det er ikke tilfældigt.

PUTINS VIGTIGE SKAKTRÆK i Syrien er sket, blot få måneder efter han med succes annekterede Krim-halvøen fra Ukraine. Dengang mente Obama, at mange mennesker – i hvert fald uden for Rusland – fandt den ulovlige annektering "ikke videre klog", men foretog sig ikke noget videre.

I dag er Obama tvunget til at afbryde tavsheden og passiviteten til Rusland. For første gang i to år måtte Obama stille op til et officielt møde med Putin i FN.

***Obama har effektivt sendt
præsident Putin ind i varmen.
Først som brandstifter – og nu som
brandslukkeren***

Men hvordan lykkedes det den skrupelløse Putin at trække tæppet væk under Obama i forhold til Syrien og opnå et personligt møde med ham i FN? Hvordan lykkedes det Putin – som øverstbefalende over et land, der kæmper med alvorlige økonomiske problemer, faldende oliepriser, vestlige sanktioner og politisk isolation – at skubbe Ukraine-krisen i baggrunden og i stedet fremhæve Syrien som det mest presserende problem med behov for indgriben? Ruslands indgriben, vel at mærke. Det er dygtigt arbejde.

BORTSET FRA DEN katastrofale atomaftale med Iran har Obama udvist en himmelråbende rådvildhed i forhold til Mellemøsten. Han har intet gjort for at gribe ind i de brutale interne konflikter i Syrien, som truer hele den østlige middelhavsregion. Og han har afvist at konfrontere Irans destabiliserende aktiviteter i Syrien, Irak og Yemen. Obamas manglende interesse for at skabe en gennemtænkt, regional strategi vendt mod diktatoren Assad og Islamisk Stat gav Putin en enestående chance for at træde ind på scenen. Putin har en mellemøststrategi, men det har Obama ikke, og han har aldrig haft det.

Under Obama er Washington DC blevet marginaliseret, og Moskva er blevet en diplomatisk hovedstad. Ledere fra golfstaterne, Egypten, Israel og Tyrkiet har på det seneste været flittige gæster i Moskva. Imens har Obama-administrationen udstillet sin rådvildhed. Det Hvide Hus var advaret; amerikanske efterretninger havde gjort opmærksom på, at russiske styrker i Syrien var parat til at gennemføre militære aktioner.

Obama har effektivt sendt præsident Putin ind i varmen. Først som brandstifter – og nu som brandslukkeren, der ihærdigt forsøger at holde Syriens diktator, Assad, ved magten; en mand, der er ansvarlig for langt hovedparten af de civile døds ofre i Syrien, som har brugt kemiske våben og tøndebomber mod sin egen befolkning, og som har sendt millioner af syriske borgere på flugt.

PUTIN FREMSTÅR NU som manden, der er afgørende for at stoppe både Islamisk Stat og flygtningestrømmen fra Syrien til Europa. Det er dygtigt gjort. Men samtidig gør Rusland og Iran i fællesskab alt for at bevare Assads brutale regime. Det er i begge landes interesse.

Putin hævder, at en fjernelse af Assad vil skabe kaos og opløsning i Syrien – med henvisning til erfaringer med vestlig indgriben i Libyen og Irak. Og han har indtil videre succes med sit budskab. USA's udenrigsminister, John Kerry, vil gerne af med Assad, men er parat til at lade denne brutale massemand sidde i en "overgangsperiode". Selv Tysklands kansler, Angela Merkel, mener, at man må indgå i forhandlinger med Assad. Det er jo fej appeasement-politik – og et moralsk nederlag.

Har vi så set det værste? Næppe. Uden vestlige landtropper i Syrien er det svært at se en ende på konflikten.

Imens fastslår FN's særlige udsending i Syrien, Staffan de Mistura, at Assads brug af tøndebomber mod civilbefolkningen er fuldstændig uacceptabel.

DIKTATOREN OG MASSEMORDEREN ASSAD fortsætter sin etniske udrensning, senest mod civile sunni-muslimer i landsbyer, bl.a. i grænseområder op til Libanon. Iran – Ruslands gode allierede – har en klar interesse i at holde en passage åben for terrororganisationen Hizbollah til Libanon, og Rusland ønsker at opretholde fri passage til Middelhavet. Men Assad og hans allierede får mere end svært ved at tilbageerobre de mere end 70 pct. af Syrien, som i dag kontrolleres af hans modstandere.

Har vi så set det værste? Næppe. Uden vestlige landtropper i Syrien er det svært at se en ende på konflikten og lidelserne for millioner af flygtninge og internt fordrevne. I Angola, Sudan,

Afghanistan og Libanon har vi været vidner til konflikter, der er fortsat i årevis – hvis ikke årtier. Syrien kan stadig reddes, men mulighederne forringes dag for dag.

Jeg har ikke de store forventninger til Obama, som har været en udenrigspolitisk katastrofe. Men mulighederne bør afsøges for at stoppe konflikten. En midlertidig løsning kunne være et præsidentskifte, men ikke et regimeskifte. Det skal Vesten insistere på! Hverken Assad eller IS vil bringe fred i Syrien.

USA gik foran og forhindrede massakrer på Balkan i 1990'erne. USA gik foran og stoppede Saddam Hussein, da han invaderede Kuwait. Og USA har stadig muligheden for at støtte i Jordan og Tyrkiet, hvortil man bør oprette og effektivt håndhæve sikre zoner og lade nødhjælpen komme frem.

Syrien udgøres af et kludetæppe af religionsretninger og kulturelle tilhørsforhold, og derfor skal Vesten holde fast i et samlet Syrien. Men ingen fortjener den umenneskelige behandling, som Assad udsætter sin befolkning for i disse år. USA og Vesten er nødt til at træde ind. Ellers dør Syrien.

Mikkel Vedby Rasmussen: Syv spørgsmål til jer, der vil have 'sikre zoner' i Syrien

06/10/2015

International kommentar af Mikkel Vedby Rasmussen

Sikre zoner i Syrien har været på Vestens dagsorden siden sommeren 2015. Ifølge Financial Times [Moscow scuppers US coalition plans for no-fly zone in Syria] er en væsentlig del af forklaringen på Ruslands pludselige deployering af tropper og kampfly til Syrien, at Kreml ønskede at komme vestlige planer om at oprette sikre zoner i Syrien (muligvis både på grænsen til Jordan og grænsen til Tyrkiet) i forkøbet.

I det britiske parlament åbnede David Cameron i starten af september for muligheden af at lave sådanne zoner med brug af britiske tropper. I Danmark har Naser Khader på vegne af de Konservative længe talt for sikre zoner og lørdag efterlyste fhv. udenrigsminister Martin Lidegaard i RÆSON sådanne zoner, som han ikke vil afvise skal beskyttes af vestlige herunder danske soldater. Sidstnævnte synspunkt deles af Uffe Ellemann-Jensen, der allerede i september 2012 opfordrede EU til at hjælpe Tyrkiet militært med at oprette en zone. Dengang sagde han til RÆSON: "Hvor skal flygtningene ellers tage hen? Kan du forestille dig et hyl, der bliver i Europa, [hvis de flygter hertil i stort antal, red.] sådan som det politiske billede er i dag i Holland, Østrig, Danmark. Et sådan flygtningeproblem håndteres bedst i nærområderne" (Ellemann: EU bør hjælpe Tyrkiet med at etablere sikre zoner i Syrien (september 2012))

Hvis de vestlige planer har været så langt fremskredne, som Rusland øjensynligt tror, er det stadig muligt, at de kan blive realiseret – enten med eller imod Moskvas ønsker. Derfor er det på sin plads at overveje konsekvenserne af en sådan beslutning.

Der er syv spørgsmål, som man skal stille sig selv før man anbefaler oprettelsen af sikre zoner.

1. Hvem skal betale for lejre i den nødvendige skala, med den nødvendige sikkerhed?

I dag mangler UNCHR 2,6 mia. dollars til at finansiere sin nuværende indsats overfor syriske flygtninge. At oprette lejre i grænseområderne, hvor forsyninger og logistik vil være mere udfordrende end længere bag grænsen og behovet for sikkerhed større (se nedenfor), vil være langt dyrere end lejre i sikre omgivelser i et naboland, så man kan med rette forvente, at den samlede regning til flygtningeindsatsen vil OVERSTIGE de 4,5 mia. dollar, som UNCHR i dag har brug for. Men når man i verdenssamfundet hidtil kun har været villige til at betale 41 pct. af det beløb, skal vi så forvente, at pengene bare vil strømme til de sikre zoner?

2. Vil sikre zoner kunne holde flygtningene i Syrien?

Der er cirka 7,6 mio. internt fordrevne i Syrien [se fx]. Det vil være urealistisk at forestille sig, at alle disse mennesker vil kunne nå frem til de sikre zoner. Sikre zoner vil således ikke være en fuldstændig løsning på flygtningeproblemet i landet. Men mindre har også ret, så at alle ikke kan hjælpes med den løsning er ikke i sig selv et argument imod den. Til gengæld kan der opstå et pres for at udvide zonerne eller – som i dag – for at sende flygtninge videre til sikrere områder i nærområdet eller i Europa. Dertil kommer, at en flygtningelejr i ingenmandsland

næppe vil være det mest attraktive sted at opholde sig. Ligeså taknemlige flygtningene vil være for at have fundet ly, lige så meget vil de have lyst til at bevæge sig væk. Tyrkiet har hidtil ikke gjort nævneværdigt for at forhindre flygtningene i at rejse videre og det er svært at se, hvorfor de skulle begynde at gøre det. Hvad er svaret? Skal den sikre zone også bevogtes på grænsen mellem Tyrkiet og Syrien (og, hvis en zone laves ved Jordan, mellem Jordan og Syrien), således at flygtningene i realiteten er tilbageholdt i zonen? Det vil formentlig skabe en uholdbar situation i lejrene og betyde at flygtninge søger uden om zonerne for at nå til Europa eller andre sikre destinationer. Hvis ikke grænsen var åben til at begynde med, vil den helt sikkert blive det på sigt alene for at skabe en holdbar sikkerhedssituation i zonen.

3. Hvad er størrelsen på den militære operation i virkeligheden?

Sikkerhedszoner bliver betragtet som alternativet til en egentlig invasion af Syrien. Det er "guldlok-løsningen" i den forstand, at en egentlig invasion af Syrien med det formål at stoppe borgerkrigen og etablere en mere bæredygtig samfundsorden er for "varmt" for Vesten, mens den nuværende indsats er for "kold", fordi de vestlige luftangreb ikke kan stoppe IS og endnu ikke har været rettet mod Assad-regimet. Sikkerhedszoner er derfor lige tilpas, fordi de fremstår som muligheden for at gøre noget i stedet for at gøre for lidt eller for meget.

Imidlertid undervurderer denne fremstilling, hvor stort behovet for styrker til en sådan operation vil være. Kravet til disse styrker vil i høj grad afhænge af hvilket miljø, de skal indsættes i. Indsættes de mod Assad-regeringens vilje og med russisk opposition? I så fald vil styrkerne skulle være langt større og lang kraftigere udrustet, end hvis de indsættes efter en forhandlet løsning med Assads accept samt iransk og russisk støtte. Men selv med opbakning fra Assad, Iran og Rusland vil styrkerne skulle forestå bevogtning o.lign. samt være parat til at modstå angreb fra f.eks. IS og kunne forsvare flygtninge forfulgt af Assads styrker ind i området. Selvom terrænet er forskelligt kan missionen sammenlignes med UNOSOM II – den FN-mission i Somalia fra 1993 til 1995, som de fleste kender fra filmen *Black Hawk Down*. Den bestod af cirka 22.000 FN-tropper, herunder cirka 1.500 amerikanske soldater. Styrkemålet vil i høj grad afhænge af behovet for logistik og anden støtte til soldaterne i området. Langt over halvdelen af moderne militære styrker udfører støttefunktioner – jo flere af disse som kan varetages fra Tyrkiet, Libanon eller Jordan, jo lavere behøver det faktiske antal soldater i Syrien at være. Til gengæld vil behovet for at skabe infrastruktur til flygtninge, nødhjælpsarbejdere og soldater i området formentlig være af en karakter, hvor kun ingeniørtropper (og mange af dem), kan løfte opgaven. Disse styrker skal også bevogtes og beskyttes, hvilket igen vil drive antallet af soldater på jorden op. Dette vil tilsvarende drive behovet for lufttransport (med helikopter eller taktisk transportfly) op. Derudover vil der i luften være behov for kampfly og kamphelikoptere til at støtte de indsatte styrker. Med ankomsten af de russiske fly i området vil der – også selvom der er en forståelse med Rusland – indgå fly og måske endda antiluftskys til at forsvare styrkerne mod luftangreb.

Resultatet kan meget hurtigt ende, som det gjorde for danske styrker i Irak: At man må operere blandt en civilbefolkning som man selv føler, at man prøver at hjælpe, mens de føler, at man er besættelsesmagt.

4. Hvor farlig bliver operationen?

Hvis de sikre zoner etableres imod Assad-regeringens vilje, så må de indsatte styrker være forberedt på at kæmpe sig frem og etablere stillinger, der kan tilbagevise et angreb fra Assad eller andre grupper i Syrien – måske endda russiske eller iranske styrker. Den risiko vil givet være for stor, så det mest sandsynlige er, at zonerne først vil blive etableret efter, at man har sikret sig at Assad og hans allierede ikke vil yde modstand. I 1999 gik NATO ind i Kosovo med seks brigader (cirka 14.000 mand i de første dage) i en situation, hvor de serbiske styrker havde accepteret, at de skulle trække sig tilbage, men hvor NATO måtte være forberedt på at skulle kæmpe. Selv hvis det går som i Kosovo og zonerne kan etableres stort set uden modstand, vil det efterlade tre risikofyldte opgaver: (1) at opretholde sikkerheden for flygtninge i zonerne, (2) at opretholde sikkerheden for nødhjælpsarbejdere m.fl. og (3) at opretholde sikkerheden for de militære styrker.

Disse tre målsætninger kan hurtigt vise sig at være svære at forene. De militære styrker er sikrest, hvis de er i beskyttede stillinger eller i velbevogtede konvojer, men opererer de på den måde, er de stort set ude af stand til at sikre civilbefolkningen. Vælger de derimod at gå aktivt ind i ordenshåndhævelse blandt civilbefolkningen, bliver de ekstremt sårbare og skal tage stilling til mange konflikter, som kan bringe dem i konflikt med de kriminelle elementer, der ofte udnytter situationen i en flygtningelejr. En illustration af tilstandene: I juli 2015 konkluderede en rapport fra blandt andet UNCHR, at 82 pct. af de kvindelige flygtninge havde oplevet seksuelle krænkelser i lejrene. En nødhjælpsarbejder, der vil bringe antallet af seksuelle krænkelser ned, og bringe voldtægtsforbrydere for retten, vil have brug for beskyttelse og hjælpe til arrestationer og lignende politiarbejde. Bliver de militære styrker engageret i den type arbejde, vil soldaterne udgøre et mål for kriminelle såvel som IS og andre grupper, der vil have en interesse i at undergrave missionen. I en situation med tusindevis af flygtninge, der strømmer til områder, vil IS og andre nemt kunne infiltrere lejrene og iværksætte angreb mod de militære styrker. Indtil videre har IS ikke haft mulighed for at slå tilbage på dem, der bomber dem. De sikre zoner vil give dem et stort og relativt let mål indenfor rækkevidde. I forsøget på at nedkæmpe sådanne angreb fra IS, kan de militære styrker i lejrene dårligt undgå at fremmedgøre civilbefolkningen og resultatet kan meget hurtigt ende, som det gjorde for danske styrker i Irak: At man må operere blandt en civilbefolkning som man selv føler, at man prøver at hjælpe, mens de føler, at man er en besættelsesmagt.

5. Kan eskalation undgås?

IS vil ikke være de eneste som vil være fristet af det lette mål, som de sikre zoner udgør. Hizbollah og andre væbnede grupper kan ligeledes føle sig fristede. Derfor kan de militære styrker, der bevogter zonen, hurtigt ende i den situation, at de enten må eskalere konflikten og foretage offensive operationer mod de styrker, som angriber dem, eller acceptere at der bliver udført flere og flere angreb på dem og civilbefolkningen. I Srebrenica i 1995 blev 8.000 bosnisk-muslimske mænd og drenge myrdet, fordi hollandske FN-soldater ikke evnede at forsvare byen. De manglede den evne, fordi FN ikke turde eskalere konflikten og give dem den luftstøtte, som de havde brug for. Her, 20 år senere, ønsker verdenssamfundet ikke at begå den fejl igen (og med præcis reference til Srebrenica advarede Angela Merkel forleden mod de sikre zoner). Det vil betyde, at argumentet for eskalation må vinde, simpelthen fordi frygten for et nyt Srebrenica er for stort. Men lad os nu forestille os, at lokale styrker og deres ledere

ikke har den samme bagage, og derfor ender i en situation, hvor de trækker sig tilbage og efterlader flygtninge i zonen til deres skæbne. Den politiske konsekvens af dette scenario vil også være eskalation, fordi det formentlig vil være så ubærligt for de vestlige regeringer, der sponsorerer zonen, at de vil sætte deres egne tropper ind for at forhindre gentagelse. Og, som amerikanerne i Somalia i 1990'erne, blive så optaget af at finde og straffe de skyldige, at konflikten eskaleres yderligere.

6. Kan lokale styrker gøre det alene?

Risikoen for eskalation og farerne for de styrker, der skal løse opgaven, er ingen hemmelighed. Tværtimod er det en del af forklaringen på, at Vesten ikke har ønsket at gribe ind.

Imidlertid virker det som en løsning at lade tyrkiske styrker stå for en zone i Nord og jordanske styrker for i zone i Syd. I løbet af sommeren lancerede jordanerne tanken om en bufferzone langs den jordanske-syriske grænse. Og Tyrkiet har gennemført en række operationer ved sin grænser – både i luften og på jorden – som kunne udvides til en egentlig besættelse af grænseområdet.

Men patriotiske syrere vil – ikke helt uden grund – kunne frygte, at deres land reelt er ved blive delt af nabolandene (og Syrien har selv tidligere sendt fredsbevarende styrker til nabolandet Libanon, der blev dér i 29 år og i perioder reelt havde besat landet). Tyrkere og jordanere vil desuden have en anden dagsorden end de vestlige magter, som skal sponsere zonerne. Hvor Vesten ønsker sig humanitære zoner, der skal afhjælpe den humanitære situation i Syrien, vil Tyrkiet og Jordan ønske sig en bufferzone, der holder både kamphandlinger og flygtninge væk fra deres territorium. Hvor Vesten forestiller sig en bevogtet flygtningelejr, ser Tyrkiet og Jordan snarere en fremskudt front. Tyrkiet vil kunne bemane denne front selv, men Jordan vil have brug for massiv finansiel hjælp fra Golfstaterne og logistisk støtte fra Vesten. Tilstedeværelsen af iranske og russiske styrker i Syrien betyder imidlertid, at hverken Tyrkiet eller Jordan vil have mod på denne type operation uden en eller anden form for vestlige opbakning. I tilfældet Tyrkiet bliver situationen endnu mere kompliceret, fordi et angreb på dette NATO-lands styrker vil udløse NATO's Artikel V. Derfor har hverken USA eller Tyrkiets andre NATO-partnere en interesse i, at Tyrkiet engagerer sig på egen hånd. Tværtimod vil man gerne have en tilstedeværelse, som gør det muligt at kontrollere, at situation ikke kommer ud af kontrol. Vestlige styrker vil således blive involveret i operationen i et omfang, der gør den til en vestlig operation, også selvom at mange af styrkerne måtte være lokale.

Hvor Vesten forestiller sig en bevogtet flygtningelejr, ser Tyrkiet og Jordan snarere en fremskudt front. Tyrkiet vil kunne bemane denne front selv, men Jordan vil have brug for massiv finansiel hjælp fra Golfstaterne og logistisk støtte fra Vesten.

7. Hvad er resultatet, hvis det går godt?

Det sker, at man er så heldig, at tingene går bedre, end de burde. Under begivenhedernes pres kan donerne betale, hvad UNCHR skal bruge. Flygtningelejrene kan blive velordnede opholdssteder for syriske flygtninge, mens de forbereder sig på at genopbygge deres land efter krigen. De militære operationer kan gennemføres på en måde, der afskrækker IS og andre uden at fremmedgøre flygtningene i lejrene. Iran og Rusland kan engagere sig i projektet og bruge det som basis for en fredsløsning mellem Assad og hans modstandere. Men selv hvis alle disse brikker falder på plads, hvad har man så opnået med at etablere de sikre zoner? Man har bygget et Gaza. En eller flere kæmpe flygtningelejre uden noget økonomisk fundament, og som sådan afhængig af international bistand, og uden en fremtid for sine indbyggere, der i frustration over deres skæbne kæmper videre i en konflikt, som de ikke kan vinde. Et Gaza som er Vestens ansvar.

Bygger man et "Gaza"? En eller flere kæmpe flygtningelejre uden noget økonomisk fundament, som sådan afhængig af international bistand, uden en fremtid for sine indbyggere, der i frustration over deres skæbne kæmper videre i en konflikt, som de ikke kan vinde.

Mikkel Vedby Rasmussen (f. 1973) er professor mso ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet. 2014-15 var han leder af Forsvarsministeriets udviklingssekretariat. Han er tidligere leder af Center for Militære Studier ved Københavns Universitet og Dansk Institut for Militære Studier. Han er udpeget til følgegruppen for den såkaldte Taksø udredning om udenrigs- og sikkerhedspolitik. I april 2015 udgav han "The Military's Business. How to Design Military Power for the Future" på Cambridge University Press.

Lars Erslev Andersen: Rusland vil tvinge USA til at acceptere en Assad-løsning

05/10/2015

Interview af Ada Türkben Pontoppidan Thyssen

RÆSON: Hvordan skal vi forstå Ruslands fremfærd i Syrien?

Erslev Andersen: Jeg tror, at det, Rusland har gang i, er at placere sig selv som leder af en bred koalition, som vil hjælpe Assad. Dels til at fastholde magten, men også til at beskytte de institutioner, der udgør Assad-regimet. Koalitionen består som annonceret af Assad, Rusland, den irakiske regering, Iran og Hizbollah fra Libanon. Men generelt er det, vi ser, jo ikke noget nyt — at Hizbollah og Iran støtter Assad – hertil den irakiske regering og endelig Rusland. Det, der er det nye, er, at man nu proklamerer en koalition, samtidig med at Rusland notorisk og helt åbent opruster i Syrien ved at oprette en flybase og melde bombninger i Syrien og deling af efterretninger med Iran, Irak og Hizbollah. Jeg forstår det på den måde, at man nu vil prøve at se, om man kan skabe en situation i Syrien, der gør, at man kan berede vejen for en politisk løsning, som Assad mere eller mindre er en del af.

RÆSON: Hvorfor handler Putin først nu, når det er ved at være halvandet år siden, at IS for alvor vandt frem i Syrien og Irak?

Erslev Andersen: Det handler om, at den koalition, der har været i gang i Irak, og den koalition, der havde været gang i Syrien, på ingen måde har opnået de resultater, man kunne have håbet på. Situationen i Syrien har været fastlåst i lang tid. Det er også oplagt, nu hvor USA og den vestlige koalition er på hastigt tilbagetog i deres meget bastante kritik af Assad-regimet og deres insisteren på, at der ikke er en løsning med Assad-regimet.

Vestens meget uklare udmelding har i lang tid været, at man godt kan lave en aftale med dele af Assad-regimet — men uden Assad selv. Men John Kerry har de seneste uger åbnet for, at Assad i en periode også kunne være en del af en overgangsløsning.

RÆSON: Ja, for Assads rolle i en overgangsregering lader til at have skabt splittelser i administrationen i Washington, hvor Kerry er mere pro-Assad, mens Obama totalt afviser Assad som en del af løsningen. Men er det realistisk, at USA og Rusland tilsammen vil stå stærkere i kampen mod IS, hvis USA kan ignorere Ruslands præference for Assad?

Erslev Andersen: Det virker som om, at Rusland mere eller mindre har presset USA til at acceptere en Assad-løsning, fordi alternativet vil være en offensiv fra den amerikanske side. Det er der ikke noget, der tyder på, de vælger. Dermed tyder det på, at det er Putin og Rusland med støtte fra Iran og Irak — og måske ude i kulissen oveni købet også Kina — der svinger taktstokken omkring, hvad der skal ske i Syrien. Så der er lagt i kakkellovnen til en offensiv, der kører på en bred støtte til Assad fra den her koalition, og som USA egentlig har ganske svært ved at gøre noget ved.

Det tyder på, at det er Putin og Rusland med støtte fra Iran og

***Irak — og måske ude i kulissen
oveni købet også Kina — der
svinger taktstokken omkring, hvad
der skal ske i Syrien.***

RÆSON: Kan man stole på Ruslands gode intentioner om at bekæmpe IS, eller ligger der andre strategiske mål bag? Hvad er Ruslands interesser?

Erslev Andersen: Der er ikke nogle skjulte motiver for Putin. Det er meget tydeligt, at det handler om at støtte Assad-regimet, som man mener er det eneste regulære og legitime regime i Syrien. Det indebærer kampen mod terroristerne — deriblandt alle dem, der gør oprør mod Assad, hvad enten de er moderate eller islamister, Islamisk stat eller Jabhat al-Nusra. Selvfølgelig handler det om at beskytte Ruslands egne interesser. Dertil kommer, at man ikke vil lade sig diktere af amerikanske interesser, hverken i FN eller globalt. Man vil sætte sin egen dagsorden.

RÆSON: Man kunne måske forestille sig, at Rusland prøver at flytte opmærksomheden væk fra Ukraine-krisen ved at være "the good guy" i Mellemøsten, hvorved Putin forventer, at han gennem en løsning af konflikten i Syrien kan bidrage til at dæmpe flygtningestrømmene til Europa og dermed score nogle point tilbage?

Erslev Andersen: Det kan man godt forestille sig, men det er ikke noget, der er udtalt.

RÆSON: Vesten har igennem sit forsøg på at forbedre forholdet til Iran også prøvet at opnå iransk støtte i Syrien — uden held. Hvilken betydning har det, at Iran nu støtter Putins koalition?

Erslev Andersen: Jeg har hele tiden peget på, at man ikke kunne forvente, at Irans udenrigs- og sikkerhedspolitik ville følge Irans atomforhandlinger: At en forhandlingsløsning om Irans atomenergi-program ville føre til, at Iran ville nærme sig USA i Syrien-politikken, har jeg været skeptisk overfor. Jeg tror, Irans interesse i atomforhandlingerne selvfølgelig har været: 1) at få fjernet sanktionerne, 2) at prøve at udvikle sine energiprogrammer samt 3) i øvrigt undgå at være paria (isoleret, red.) i det diplomatiske spil i Mellemøsten. Derudover har Iran jo en klar interesse i at fastholde sin indflydelse i det arabiske Mellemøsten, og det gør de gerne og glædeligt med den irakiske regering, fordi de er begge enige i at støtte Assad-regimet. Der er dermed ikke noget, der tyder på, at de ønsker at spille Vestens repræsentant over for Rusland. I stedet går de ind og arbejder sammen med Rusland. Hvis man havde håbet på, at Iran-aftalen ville føre til en lettere måde for Vesten at få sine interesser igennem i forhold til en Syrien-løsning, har man regnet forkert.

***Hvis man havde håbet på, at Iran-
aftalen ville føre til en lettere
måde for Vesten at få sine
interesser igennem i forhold til en
Syrien-løsning, har man regnet
forkert***

RÆSON: Putin fik i FN også anledning til at bebrejde USA's håndtering af krigen i Irak og Libyen — og har fremhævet USA's illoyalitet over for tidligere allierede, fx Bin Alis regime i Tunesien og præsident Mubarak i Egypten. Samtidig synes Egypten og Saudi-Arabien at danne tættere bånd til Moskva. Hvad kan forklare, at USA i den senere tid synes at sakke længere bagud, mens Putin skrider hastigt frem?

Erslev Andersen: Det er jo ikke noget nyt. Det er jo især en konsekvens af USA's måde at håndtere det arabiske oprør i 2011 på plus Obamas egne prioriteringer. På den måde er det ikke noget nyt, at der er forandringer i de globale magtbalancer i Mellemøsten. Det nye er, at Rusland mere aktivt går ind i Syrien. De har jo hele tiden støttet Syrien med penge og våben, men nu sætter de sig aktivt for bordenden for en koalition, samtidig med at de etablerer en flybase uden for Damaskus og udfører luftangreb i Syrien. Dét er en markant ændring.

At Saudi-Arabien skulle kigge nærmere mod Rusland er noget, man skal se som en blandet affære. For det første er Saudi-Arabien meget afhængig af USA's sikkerhedsgarantier, og for det andet har Saudi-Arabien og Putin meget forskellige interesser, hvad angår Syrien. Saudi-Arabien ser Assad regimet som et regime, der i den grad skal sættes på porten, hvorimod Putin jo arbejder på det modsatte. Så på den måde er alliancen mellem kongehuset i Saudi-Arabien og Putin ikke oplagt. Saudi Arabien er blevet mere og mere skuffede over den amerikanske måde at føre politik på, så derfor flirter de med alle dem, de overhovedet kan komme i nærheden af, i håbet om at kunne få USA til at ændre sin politik.

RÆSON: Hvad er det tiltrækkende ved Putins håndsrækning til de mellemøstlige regimer? USA's hjælp repræsenterer jo også en vestlig demokratisk dagsorden, hvorimod Rusland er mere neutral på den front...

Erslev Andersen: Det er ikke afgørende. Det, der er afgørende er, hvilke regimer man vil støtte, og hvilke man ikke vil. I og med at Assad gerne vil fastholde sin magt, kan han på ingen måde synes godt om USA. Det samme kan man sige om regimerne i en række af de andre lande. Det øjeblik, hvor de føler sig truet af USA, synes de ikke, at det er fedt at alliere sig med amerikanerne. Omvendt — hvis Rusland vil gå ind og hjælpe og støtte dem, så har de det fint med det. Det er i virkeligheden i høj grad et spørgsmål om magtpolitik, og ikke så meget et spørgsmål om værdipolitik.

Saudi Arabien er blevet mere og mere skuffede over den amerikanske måde at føre politik på, så derfor flirter de med alle dem, de overhovedet kan komme i nærheden af, i håbet om at kunne få USA til at ændre sin politik.

RÆSON: Hvad tror du fremadrettet, at Rusland vil gøre med sin indflydelse i Mellemøsten?

Erslev Andersen: Vi har en tendens til at overgøre tingene. Hvis Al Qaeda er en trussel, så har de også atombomber og en stor flåde. Det har de ikke, og det har de aldrig haft. Putin spiller

sine kort, men det gælder i høj grad om at konfrontere USA, og det gælder i høj grad om, at han kan udnytte at lave en alliance med Iran, Irak og Syrien. Hvor vil han ende henne? Det er svært at vide, men jeg tror, at han vil ende der, hvor han siger, at nu kan alle og enhver se, at det er håbløst at bombe sig til en løsning Syrien, så nu skal der være en politisk løsning. Den løsning indebærer, at Assad-regimet bliver siddende ved magten, og dermed vil han tvinge resten af verden til at acceptere, at det trods alt er Assad, der er den bedste løsning i Syrien. Og så vil han høste frugterne af det, hvis det lykkes. Lige nu handler det om at tvinge USA til at acceptere en politisk løsning i Syrien, der inkluderer Assad-regimet.

RÆSON: Er det muligt, at vi kommer til at se en samlet koalition, der inkluderer både Iran, Irak, Rusland og den vestlige koalition?

Erslev Andersen: Jeg tror, det er muligt i den forstand, at nu optrappes tingene, og det tvinger parterne til at tænke i nye politiske baner. Det indebærer, at den amerikanske koalition ændrer kurs. Om det så fører til noget, der reelt kommer til at ændre noget, må vi vente at se. Lige nu eskalerer det på alle fronter og så bliver kravet om en politisk løsning større.

RÆSON: Så der er ingen vej uden om Assad?

Erslev Andersen: Ikke sådan som Rusland, Iran, Hizbollah og Irak ser det — nej, så er der ingen vej udenom. Og jeg tror også, at i hvert fald dele af Obama-regeringen er på vej til at sluge det. Modargumentet ville være, at nu er der 200.000 mennesker, der er døde — skal der så dø 200.000 mennesker mere? Sådanne argumenter gør også indtryk.

RÆSON: Kan man acceptere en mand som Assad, der har haft en så brutal fremfærd over for sin befolkning?

Erslev Andersen: Ja, kan man acceptere en mand, der har brugt tøndebomber og slagtet løs? Det er bestemt meget vanskeligt. Men Rusland og Iran vil sige: hvis man ikke accepterer ham, så bliver der dobbelt så mange, der dør.

Lars Erslev Andersen (f. 1956) forsker i international sikkerhed med fokus på terrorisme og Mellemøsten på DIIS. Ada Türkben Pontoppidan Thyssen (f. 1990) er bachelor i global studies og politik & administration og læser kandidat i statskundskab på Københavns Universitet. Praktikant ved den danske FN mission i New York i foråret 2016.

Peter Viggo Jakobsen: Amerikanerne har intet vigtigt på spil - det er Europa, der betaler prisen

04/10/2015

”Det bliver EU, der kommer til at betale prisen for, at den her konfliktløsning nu trækker ud igen, og at flygtninge bliver ved med at komme til Europa. Europa kan ikke rigtig gøre noget. Det eneste, de ville kunne gøre, er at lave en sikkerhedszone i Syrien sammen med Tyrkiet.” Han fortsætter: ”Hvis det lykkedes at få en våbenhvile eller en fredsaftale, så tror jeg godt, det kan lade sig gøre [at oprette safe zones]. Men så længe der stadig er krigshandlinger, hvor man risikerer at komme på tværs med en masse fraktioner, der ligger og kæmper derinde, så tror jeg simpelthen ikke på det. Man kan ikke forhindre alle mulige oprørsgrupper i at infiltrere de her områder, og det giver sandsynligvis også nogle meget store problemer med kampe internt i de her områder. Det ville være et mareridt at skulle håndtere.”

Interview af Mathias Terp

Forleden havde jeg en diskussion med en kollega i Folketinget, der mente, at ‘der er ikke nogen løsning i Syrien’. ‘Jo’ var mit svar – der er en løsning: At Assad fjernes som den illegitime leder og krigsforbryder

RÆSON: Rusland er i denne uge begyndt at bombe i Syrien. Hvorfor vælger de at gøre det på det her tidspunkt?

Jakobsen: Fordi de har en oplevelse af, at Assad-regimet er ved at være militært presset. Russerne havde fornemmelsen af, at hvis de ikke gik og hjalp ham militært nu — og sendte et signal til de vestlige magter, der i stigende grad er begyndt at bombe i Syrien også — så kunne det betyde, at regimet vil falde. Eller i hvert fald at Assad vil falde. Det tyder de seneste bombninger også på, -for man er jo ikke gået efter Islamisk Stat, som man i første omgang sagde. Man er i stedet gået efter oprørerne, som er støttet af amerikanerne på strategisk vigtige steder. Så det er svært ikke at opfatte det her som et signal om, at russerne har tænkt sig at angribe alle dem, der angriber eller presser Assad-regimet.

RÆSON: Så det holder ikke i virkeligheden, når de går ud og siger, at det kun er terrorister — underforstået Islamisk Stat — de bomber?

Jakobsen: Nej, og de spiller deres kort meget smart. De gør præcis det samme som tyrkerne. Tyrkerne sagde også: ”Nu går vi ind i kampen mod Islamisk Stat, nu begynder vi at bombe i Syrien”, og så gik de ellers efter kurderne i stedet for Islamisk Stat. Så russerne gør sådan set præcis det samme som tyrkerne. Det er selvfølgelig også det, der gør det lidt vanskeligt for USA og de vestlige regeringer at gå i flæsket på russerne, fordi russerne vil så bare sige: ”Kære venner, vi gør jo ikke andet, end hvad jeres allierede gør”.

RÆSON: Nu siger du, at russerne gik ind i Syrien, fordi de så en fare for, at Assad-styret rent faktisk kunne falde. Er de her angreb nok til at vende momentum i konflikten?

Jakobsen: Det tror jeg ikke, de er. Jeg tror ikke, at de russiske luftbombardementer vil være mere effektive, end de vestlige har været, og vi har jo ikke heller været i stand til at vende momentum – forstået som at få skovlen under Islamisk Stat. Men jeg tror, at det kan være med til at fryse situationen på slagmarken.

Den russiske intervention er et forsøg på at påvirke tingene to steder. Dels at påvirke tingene på slagmarken, som går i en retning, som russerne ikke er interesseret i. Men det er også et klart signal til amerikanerne om, at de amerikanske bestræbelser på at skabe en konsensus om, at det syriske regime godt kan få lov at bestå, men at Assad skal gå – det er totalt uacceptabelt for russerne. Det er et kompromis, som amerikanerne har prøvet at få igennem de seneste måneder over for Iran og Rusland, og nu har Rusland endegyldigt og utvetydigt meldt ud, at det er uacceptabelt. Så det er også et forsøg på at sige, at Assad er en del af løsningen, og han skal som minimum have lov til at sidde i en overgangsfase, hvor man går over til en eller deling af magten. Men det vil under alle omstændigheder være en meget langstrakt proces, fordi der er ikke nogen, der kan se nogle klare måder at få det her løst diplomatisk på. Altså at man kan nå til en enighed mellem Assad-regimet og de mange forskellige oprørere, der bekæmper regimet.

RÆSON: Nu siger du, at de russiske bombardementer ikke har en nævneværdig effekt på IS, jf. de vestlige bombardementer...

Jakobsen: Det er jo klart, når det ikke er dem, de går efter.

RÆSON: Præcis.

Jakobsen: Det, russerne gør er, at de går efter de oprørere, der udgør den største fare for regimet. Hvis det på et tidspunkt viser sig at blive Islamisk Stat, som er ved at få en offensiv igennem, der kan true strategisk vigtige områder for al-Assad-regimet, så vil russerne sikkert gå ind der – hvis ikke amerikanerne allerede havde gjort det. Regimet havde jo ikke eksisteret i dag, hvis ikke det var for russisk og iransk opbakning, men jeg tror heller ikke at russerne nærer nogen illusioner om, at regimet igen kommer til at sidde på hele Syrien. Det er et spørgsmål om at prøve at sikre, at regimet kan kontrollere de bidder, de sidder tilbage med i dag.

Jeg tror ikke at russerne nærer nogen illusioner om, at regimet igen kommer til at sidde på hele Syrien. Det er et spørgsmål om at prøve at sikre, at regimet kan kontrollere de bidder, de sidder tilbage med i dag.

RÆSON: Så du forudser i virkeligheden, at der kommer en stilstand i konflikten, hvor bombardementerne reelt ikke stopper den Frie Syriske Hær?

Jakobsen: Den Frie Syriske Hær har i samarbejde med andre grupper haft et vist momentum. Men det kan russerne nok standse med deres indgriben, så situationen på slagmarken atter bliver låst strategisk. Formålet for russerne er at dræbe den forhåbning, som USA og andre

var begyndt at nære om, at al-Assad-regimet nu var ved at være så militært presset, at man kunne komme af med præsidenten. Assad har selv indrømmet, at de er meget presset, ikke længere kan kontrollere hele landet og derfor nu fokuserer på deres kerneområder. Det var den situation, som USA søgte at opnå til at få skabt kompromis om, at regimet kunne være en del af en løsning, men at præsidenten skulle gå. Det, som russerne nu siger med bombningerne, er: "Det kan I glemme alt om, og hvis I bliver ved med at lægge pres på regimet, så øger vi vores engagement". Russerne prøver at afskrække oprørerne og de vestlige magter fra at lægge yderligere pres på al-Assad-regimet. De går hårdt ind og siger, at Assad er en del af løsningen, hvis vi skal af med Islamisk Stat, så skal det være sammen med regimet, og vi skal ikke prøve at angribe al-Assad og Islamisk Stat samtidig. Det er jo noget, som er uspiseligt for USA og de vestlige lande.

RÆSON: Det er så det dilemma, USA står i: IS eller Assad? I den situation — hvem vælger de så? For den nuværende intervention har jo været mod IS...

Jakobsen: Amerikanerne står jo rigtig svært. For de har jo netop prøvet at finde det kompromis, der hedder: 'Vi kan godt acceptere, at regimet kan leve, men al-Assad må gå'. Det er ikke en kurs, de selv ville have foretrukket – de ville helst af med regimet. Men grunden til, at de har lagt sig på den mellemkurs hænger sammen med, at de er presset på to sider. Iranerne og russerne støtter al-Assad, og saudierne og tyrkerne vil af med al-Assad. Hvis amerikanerne vælger klart side, så mister de nogle af de lande, som er afgørende, hvis man skal frem til en løsning i Syrien.

Derfor er der ikke nogle gode muligheder for amerikanerne. Det, som er sket nu, gør det endnu vanskeligere for dem at finde et kompromis, hvor man også kan få saudierne, tyrkerne og dem, der holder med oprørerne, med på vognen. Derfor tror jeg, at den diplomatiske proces kommer til at tage længere tid.

Det er meget svært at forestille sig, at amerikanerne og russerne hånd i hånd går sammen om at lægge en ring om al-Assad og så går efter IS. Dels fordi de amerikanske allierede i regionen ville blive meget sure, men også fordi det ville give Obama problemer på hjemmefronten.

RÆSON: Men er det ikke endnu sværere at se for sig, at amerikanerne sætter hårdt mod hårdt og optrapper deres støtte til den Frie Syriske Hær endnu mere i kampen mod Assad-styret?

Jakobsen: Det kommer an på, hvordan man vælger at spille sine kort. Hvis man f.eks. begyndte at give de CIA-støttede oprørere, der er blevet bombet, noget grej, så de kan skyde de russiske fly ned, så bliver russerne også nødt til at overveje, hvor meget de vil ofre for det her. Indtil videre har der været et forløb og en kritik af Obama-regeringen om, at Obama har ladet sig tryne af Putin i Ukraine, og nu lader han sig også tryne i Syrien. Det er ikke en helt rimelig kritik, men det har en vis brod i USA. Men på et eller andet tidspunkt bliver amerikanerne nødt til at skubbe lidt den anden vej. Og en måde at gøre det på under radaren er at komme til at give udvalgte oprørere udstyr og træning, så de kan skyde de russiske fly ned. Så bliver russerne også nødt til at overveje, hvor meget de vil ofre på det her. For hvis russerne bare kan bombe til højre og venstre, uden at de møder nogen modtræk, så kommer USA til at fremstå som utrolig svag — og vel også som lidt til grin. Så det er en meget svær overvejelse fra amerikanerne om, hvor meget de skal finde sig i, og hvornår de skal begynde at slå igen. Det kan man jo godt gøre uden direkte at sige, at man har gjort det. Man kan jo bare sige, at man ikke kender noget til, hvor de [oprørerne] har fået våbnene fra – det er jo det spil, russerne spiller i Ukraine. Men om amerikanerne tør det er et åbent spørgsmål.

Hvis russerne bare kan bombe til højre og venstre, uden at de møder nogen modtræk, så kommer USA til at fremstå som utrolig svag — og vel også som lidt til grin. Så det er en meget svær overvejelse fra amerikanerne om, hvor meget de skal finde sig i.

RÆSON: Så du ser det som mere realistisk, at amerikanerne bekæmper russerne under dække, end at de accepterer, at al-Assad bliver ved magten?

Jakobsen: Jeg tror ikke, at det er en option for amerikanerne at nægte, at al-Assad bliver ved magten i en overskuelig periode. Amerikanerne kan se, at al-Assad ikke kommer til at falde lige nu. Men det, der er den diplomatiske udfordring, er at finde en nøgle med russerne, sauderne, og tyrkerne, hvor al-Assad får lov til at blive et stykke tid – men kun midlertidigt. Der skal være noget andet, sådan at amerikanerne ikke helt taber ansigt. Men uanset hvad, l det nok være uspiseligt for oprørerne. Så uanset hvad de gør, kommer amerikanerne til at skuffe en af parterne, og derfor så står de simpelthen bare med en elendig hånd. Man kan så sige, at amerikanerne måske kan være en lille smule ligeglade. Det er ikke dem, der er under et massivt pres for at få lukket ned for den her konflikt. Det er de europæiske lande, fordi de gerne vil have stoppet flygtningestrømmen. Så det her skaber nogle klare problemer for europæerne. Spørgsmålet er nu, hvordan europæerne stiller sig i det her. Vil de i stigende grad være villige til at lukke øjnene for al-Assad for at få standset flygtningestrømmen? Men selv hvis man lukker øjnene for al-Assad, så stopper det jo ikke flygtningene. Som de her ting udspiller sig lige nu — med de her slagudvekslinger lige nu mellem stormagterne på det globale niveau — så er min læsning, at der ikke er nogen udsigt til, at konflikten kommer til at stoppe foreløbigt. Jeg har meget svært ved at se, hvordan russerne og amerikanerne kan finde hinanden på en måde, så iranerne, sauderne, og tyrkerne også kan sig selv som en del af en løsning.

RÆSON: Men siger du, at Europa eller EU potentielt kommer til at spille en meget større rolle end amerikanerne?

Jakobsen: Det tvivler jeg på, at EU kan finde ud af. Men det bliver EU, der kommer til at betale prisen i forhold til, at den her konfliktløsning nu trækker ud igen, og flygtninge bliver ved med at komme til Europa. Europa kan ikke rigtig gøre noget i det her. Det eneste, de ville kunne gøre, er at lave en sikkerhedszone i Syrien sammen med Tyrkiet.

RÆSON: Hvis vi lige gemmer sikkerhedszonen. Er det så på nogen måde muligt at forestille sig, at amerikanerne svarer på den her russiske optrapning af konflikten med boots on the ground på FSA's side?

Jakobsen: Det har jeg meget svært ved at se, at der skulle være politisk opbakning til i USA. Også i lyset af de erfaringer, man har gjort sig i Irak og Afghanistan, og de problemer, man har med regeringen i Irak. Jeg tror simpelthen ikke, de stoler nok på de her syriske

oprørsgrupper. Man har jo nærmest givet op, og man har slet ikke gjort noget for at gøre den her træning af nogle af oprørerne mere effektiv. Amerikanerne har også selv indrømmet, at det har været en fiasko af rang, og at man ikke har fået trænet nogen som helst. Så amerikanerne har ikke nogle venner på jorden, de kan samarbejde med – måske udover kurderne. Og kurderne vil de få svært at samarbejde med, fordi tyrkerne vil modsætte sig det. Det er derfor, at amerikanerne er henvist til at sidde oppe i luften i deres fly. Amerikanerne anser ikke det her som vigtigt og kritisk nok til, at de vil sætte deres egne soldater ind på jorden. Det kan jeg simpelthen ikke se, når jeg kigger på de forskellige strategiske handlemuligheder, de har, i den konkrete konflikt. Men også når jeg ser på, hvordan det ser ud i amerikansk indenrigspolitik. Jeg har svært ved at se, at Obama ville turde at gøre det her. Det er også imod det, som Obama har stået for i de konflikter, som han har arvet fra Bush. Han har været meget imod at gå ind med soldater. Han gjorde det meget nødtvungent og tøvende i Afghanistan, og han gjorde det kun, fordi han kunne betinge sig, at det kun var 18 måneder, og så var det hjem. Og han har været ligeså tøvende med at gøre det i Irak — med god grund. For der var bare ikke nogle gode optioner for ham, når det handler om brug af militær magt.

Obama har været meget imod at gå ind med soldater. Han gjorde det meget nødtvungent og tøvende i Afghanistan, og han gjorde det kun, fordi han kunne betinge sig, at det kun var 18 måneder, og så var det hjem. Og han har været ligeså tøvende med at gøre det i Irak — med god grund. For der var bare ikke nogle gode optioner for ham, når det handler om brug af militær magt.

RÆSON: Iraks regering har været ude og sige, at de også gerne vil have russisk luftstøtte mod IS – hvis vi godtager, at russerne også har bombet IS. Kan man forestille sig, at russerne ikke bare holder deres militære engagement til Syrien?

Jakobsen: Det tror jeg ikke. Jeg tror ikke, at de har noget at gøre inde i Irak. Der er ikke nogen grund til at genere amerikanerne mere end højst nødvendigt – og de har gjort amerikanerne meget sure. Hvis de også begynder at blande sig inde i Irak, så bliver amerikanerne endnu mere sure, og det kan jeg ikke se, hvad russerne har at vinde ved det. Russerne er relativt nøgternt, strategisk kalkulerende. De er villige til at tage nogle risici og til at optræde offensivt og aggressivt. Men kun hvis det er vigtigt for dem, og hvis de kan se nogle konkrete gevinster ved det. Det her handler om at redde Assad – og det er en meget konkret gevinst for dem, hvis det lykkes. Men der er ikke noget at hente inde i Irak. Derfor tror jeg simpelthen ikke på, at de vil gøre det.

Jeg ser egentlig også mest det her udspil fra den irakiske regering som et forsøg på at presse

amerikanerne til at give mere luftstøtte. Når amerikanerne er tilbageholdne med det, er det fordi, at irakerne opfører sig så hensynsløst over for sunni-befolkningen i de områder, de rent faktisk generobrer. Den irakiske regering skaber egentlig bare endnu større modvilje mod sig selv blandt sunni-befolkningen. Hvis amerikanerne ikke kan få den irakiske regering til at behandle sunnierne ordentligt, så har de ingen grund til at fremskynde tilbageerobringen af sunniområderne inde i Irak, for så ligger de bare kimen til endnu en konflikt. Så fra amerikanernes synspunkt handler det i Irak om ikke at støtte den irakiske regering mere end højst nødvendigt – i håb om, at man kan få den til at indse, at de bliver nødt til at behandle sunnierne bedre. Men når amerikanerne ikke helt kan lade være med at støtte irakerne, så er det fordi, de så smider Irak i armene på Iran – og det er USA heller ikke interesseret i. Så der skal de også finde en balancegang mellem nogle dårlige optioner, som samtidig også gør, at de ikke har særlig meget indflydelse på den irakiske regering. Og det er lidt det samme problem, de har i Syrien – de kan ikke rigtig kontrollere parterne, der ikke opfører sig, som amerikanerne vil have.

RÆSON: Nu nævnte du selv tidligere kritikken mod Obama. Flere Republikanere, specielt John McCain, har igennem lang tid argumenteret for, at Obamas tøven for at bruge militære våben i Syrien har skabt et magtvakuum, der har gjort, at russerne er trådt ind. Er det et fair argument?

Jakobsen: Nej, det synes jeg ikke det er. Men det er et argument, man hyppigt hiver op af hatten. Cheney argumenterede også for, at 11. september var forårsaget af, at Clinton havde været for tøvende med at bruge militær magt. Man kan altid bruge det argument og sige, at 'hvis vi bare havde slået hårdere til, så havde de ikke turdet'. Jeg har aldrig hørt McCain sige andet om løsningen på et hvilket som helst udenrigspolitisk problem, end at man skal smide nogle flere bomber. Det er normen, at Republikanere er mere krigeriske i opposition, og den anden vej rundt, når Demokraterne er i opposition. Man kan diskutere, om Obama skulle være gået ind hurtigere og hårdere, men når kigger på de optioner, som Obama har haft, så synes jeg ikke rigtig, at der på noget tidspunkt har været nogle gode og klare løsninger, hvor man ved militær magt afgørende kunne have ændret spillet. Endelig må man også spørge, hvorfor USA skulle løbe en sådan risiko, når de ikke helt har noget vigtigt på spil? Det har amerikanerne hverken haft i Syrien eller Irak. Så er det relevant at spørge, hvor er Europa henne i det her? Det er os, der bor lige ved siden af. Det er os, der kommer til at leve med konsekvenserne af det her, og vi har intet gjort.

Man prøvede at gøre det på Balkan tilbage i 90'erne, og det, man fandt ud af, er, at oprørsgrupper vil bruge de her safe zones som et helle, hvor de kan træne, puste ud og forberede angreb uden for zonen — præcis som Taleban gjorde i Pakistan.

RÆSON: I forhold til safe zones, som Tyrkiet har været ude og bede Vesten om at etablere i Syrien: Hvad går de helt basalt ud på?

Jakobsen: Det kommer an på, hvad de mener. Du kan ikke rigtigt lave en safe zone, som jeg ser det, uden at sætte soldater ind på jorden. Det er helt utænkeligt, at Vesten vil gøre det. Hvis der skal laves en safe zone, så er det nødt til at være på tyrkisk engagement, for det skal være på en landsdel, der grænser op til Syrien. Tyrkerne har i flere omgange prøvet at få Vesten til at engagere sig mere aktivt. Både ved brug af luftmagt i starten og nu i stigende grad ved brug af landsoldater, fordi de ikke selv vil påtage sig opgaven alene. Grunden til at Vesten ikke vil det, er at nogle af de historiske erfaringer man har med det, ikke er særlig gode. Man prøvede at gøre det på Balkan tilbage i 90'erne, og det, man fandt ud af, er, at oprørsgrupper vil bruge de her safe zones som et helle, hvor de kan træne, puste ud og forberede angreb uden for zonen — præcis som Taleban gjorde i Pakistan. Det vil sige, at de soldater, der kommer til at beskytte de områder, kommer til at beskytte et bagland for nogle oprørsgrupper.

RÆSON: Men det ville ikke nødvendigvis være USA eller Europa, der kom til at stå for selve oprettelsen af de her safe zones. Det ville være Tyrkiet?

Jakobsen: Hvis du virkelig skal ind på jorden i Syrien, så skal du have nogle meget kraftige nationale interesser for at kunne få det her til at hænge sammen. Amerikanerne har det ikke. Man kan godt argumentere for, at europæerne har det, fordi man så ville kunne holde alle flygtninge der, så de ikke kommer op til Europa. Tyrkerne har det i det omfang, at de ikke ønsker et selvstændigt Kurdistan i Syrien – og det er nok også en af grundene til, at de har leget med tanken. Men det vil ikke være acceptabelt for Vesten at deltage i en oprettelse af en zone, hvis klare formål — udover at agere flygtningelejr — er at svingte kurderne. Det vil man simpelthen ikke kunne holde til indenrigspolitisk. Man har i høj grad betragtet de kurdiske soldater som heltene i det her – både i Irak og i Syrien. Det så vi også omkring kampen om Kobane. Så det vil være uacceptabelt. Hvis der skal komme en sådan zone, så skal europæerne virkelig blive paniske omkring flygtningestrømmen, og så skal man sætte nogle soldater ind. Men hvem er det lige, der vil stå for det?

RÆSON: Franskmændene har jo blandt andet været ude og argumentere for de her zoner. Men du siger simpelthen, at man ikke kan opretholde sikkerheden i sådanne zoner uden en kæmpemæssig mængde landtropper?

Jakobsen: Det kommer lidt an på, hvad du mener med kæmpemæssig. Vi taler ikke 100.000 soldater, men vi taler kampsoldater og et betragteligt antal tusinde af dem. Samtidig ville vi skulle sætte nogle specialstyrker ind og lave noget koordination med flystyrker. Så det ville være en betydelig militær operation. Og ingen af de større europæiske lande har appetit på en sådan operation. Tyskerne vil under ingen omstændigheder bidrage, italienerne har fokus på Libyen, hvor de er parat til at lede en fredsstyrke med op til 5.000 soldater. Det skulle anføres af England og Frankrig, og det har englænderne hverken kapacitet eller mod til i øjeblikket. Så der er intet, der tyder på, at det kan lade sig gøre at indsætte soldater, før vi har en våbenhvile eller fredsftale.

RÆSON: Men — rent hypotetisk — tror du så på det argument, at en safe zone ville skabe noget sikkerhed og mindske flygtningestrømmen?

Jakobsen: Ja, i teorien. Men i praksis er vi nødt til at huske på, at der er 8 millioner flygtninge inde i Syrien. Tænk, hvis de alle sammen render hen til safezonerne. Det bliver simpelthen en logistisk operation uden sidestykke. Så jeg er lidt skeptisk omkring, hvorvidt det lader sig

gøre. Man kan selvfølgelig sige, at det ikke er alle flygtningene, der ville tage derhen. Men hvis jeg var Islamisk Stat eller Assad-regimet, så ville jeg, så snart zonerne blev oprettet, jage så mange civile derhen som muligt, for at det hele skulle brænde sammen og blive overbelastet.

RÆSON: Så grunden, til at man ikke har skabt de har zoner, og at de ifølge din vurdering ikke bliver skabt, er, at det for det første er svært logistisk, og for det andet er der ikke er nogle lande, der har en stor nok interesse i konflikten til, at de gider at gøre det?

Jakobsen: Ja, det er den kombination, der udelukker det, så længe kampene fortsætter. Hvis det lykkedes at få en våbenhvile eller en fredsaftale, så tror jeg godt, det kan lade sig gøre. Men så længe der stadig er krigshandlinger, hvor man risikerer at komme på tværs med en masse fraktioner, der ligger og kæmper derinde, så tror jeg simpelthen ikke på det. Man kan ikke forhindre alle mulige oprørsgrupper i at infiltrere de her områder, og det giver sandsynligvis også nogle meget store problemer med kampe internt i de her områder. Det ville være et mareridt at skulle håndtere.

Hvis det lykkedes at få en våbenhvile eller en fredsaftale, så tror jeg godt, det kan lade sig gøre. Men så længe der stadig er krigshandlinger, hvor man risikerer at komme på tværs med en masse fraktioner, der ligger og kæmper derinde, så tror jeg simpelthen ikke på det – om “safe zones”.

RÆSON: Hvis nu snakken om zonerne munder ud i noget, og der kommer en europæisk eller amerikansk ledet koalition og spørger, om Danmark vil være med til at skabe no-flyzones eller specifikke safe zones — er det så noget, vi bakker op om?

Jakobsen: Hvis det er de rigtige lande, der spørger. Hvis det er England, Frankrig, og USA, der kommer og siger, at vi gør det her, så kører vi med dem – det er jeg ikke et sekund i tvivl om. Det, der er tvivl om, er, hvad vi har af relevans at bidrage med. Flyene kan ikke længere. Vi kan forsøge at indsætte nogle specialstyrker, men hæren har meget lidt at gøre godt med. En længerevarende hærs indsættelse kan kun udføres med værnepligtige på kontrakt, som det var tilfældet i Irak og Afghanistan. Men det kræver, at man begynder at uddanne dem, samme sekund som beslutningen tages — og så tager det stadig næsten to år, inden sådanne styrker kan indsættes. Så vi har et stort kapacitetsproblem på hærsiden. Men der er ingen tvivl om, at et bredt flertal i Folketinget vil ønske at bidrage, hvis Danmarks tre strategiske allierede beder om det.

RÆSON: Siger du med det, at det eneste, Danmark ville kunne bidrage med i en sådan situation lige nu, ville være landtropper?

Jakobsen: Det er det, vi taler om nu. Hvis vi skal etablere en landzone, så skal der boots on the

ground — så skal der soldater til, og det er dét, der vil blive efterspurgt. Det plejer vi jo at være villige til, men jeg ved ikke, hvor mange soldater vi har tilbage. Forsvaret har været igennem en række kraftige besparinger, og hæren har i højt grad måtte holde for, så det, man kan bidrage med, er meget meget begrænset.

Martin Lidegaard et år efter IS-missionens start: Det har ikke været en succes

03/10/2015

På årsdagen for at SR-regeringen med tidligere udenrigsminister Martin Lidegaard (R) i spidsen sendte syv danske F16-fly i direkte kamp mod den islamistiske terrorgruppe IS, konkluderer han, at missionen ikke lykkedes. "Vores mål var jo, at den irakiske regering skulle kunne styre og kontrollere sit eget territorium, og IS skulle svækkes så meget, at de ikke udgjorde en trussel mod andre lande, herunder Syrien. Og der må vi bare sige: Det er ikke sket. Mission is not completed." Derimod får den humanitære situation nu Lidegaard til at anbefale en idé, der igen og igen er blevet afvist af de vestlige beslutningstagere: Oprettelsen af 'sikre zoner' inde i Syrien.

Af Esben Schjørring, medlem af RÆSONs chefredaktion

RÆSON har sat Martin Lidegaard stævne på et års-dagen for vedtagelsen af B123 – beslutningsforslaget om på amerikansk anmodning at udvide det danske militære bidrag til kampen mod IS fra et transportfly til syv F-16 jagerfly med mandskab. I dag har han skiftet adressen på Asiatisk Plads ud med Christianborgs gange og ministertitlen med udenrigsordførerposten. De fly, han sendte afsted, er ikke længere i aktion og erstattes nu af en radar. Det er tid til at gøre regnskabet op efter endnu en dansk krigsdeltagelse i Mellemøsten:

"Jeg er stadig af den overbevisning, at hvis vi ikke havde stoppet IS inde i Irak på det tidspunkt, havde vi haft en fuldstændig uoverskuelig situation i dag – det meste af Irak og også Bagdad ville være besat af IS. Så i den forstand tror jeg, det har haft en mening, at vi gjorde det. Men det sidste år har gjort det krystalklart, at der ikke er en militær løsning her. Vi kan blive ved med at bombe IS, men det skaber ikke den fred, som er forudsætning for, at regionen kan komme videre, flygtningepresset kan blive mindre, og demokratiet kan finde grundfæste på et tidspunkt. Det kan kun en forhandlet løsning," siger Martin Lidegaard.

Men netop udsigten til en forhandlet løsning er i de sidste døgn blevet yderlige kompliceret. Onsdag aften påbegyndte Rusland en række bombeaktioner på egen hånd – og ukoordineret med USA, som leder den koalition af lande, der indtil nu har bekæmpet IS. Det er ifølge Lidegaard en "helt uholdbar situation":

"Det er svært at gennemskue, hvad der ligger bag Ruslands bomber. I bedste fald – og det er ikke særlig godt – prøver Rusland at positionere sig til forhandlingerne om Syriens fremtid. Rusland vil gerne spille en rolle, og man vil gerne spille sig selv tilbage i verdenssamfundet og få mindre fokus på Ukraine. I værste fald kommer vi til at opleve, hvad vi har oplevet så mange gange, nemlig at Rusland ikke har nogen plan andet end at forsvare sine egne helt kortsigtede geopolitiske interesser, og herunder regner de i øjeblikket desværre Assad."

***Det sidste år har gjort det
krystalklart, at der ikke er en***

“Hvis jeg blev pisket til det, ville jeg vælge freden over retfærdigheden” To anekdoter omkranser Lidegaards analyse af det seneste års væbnede kamp mod IS. Den første handler målet for aktionen og spørgsmålet om fremtiden for Syriens præsident Bashar al-Assad. På et tidspunkt sidste år, mens han endnu var udenrigsminister, havde han indkaldt hele Udenrigsministeriets Mellemostkontor til møde om, hvad der kunne gøres i Syrien. En embedsmænd stillede situationen på spidsen – ville Lidegaard have fred, eller ville han have retfærdighed?

”Og det er jo et djævelsk valg, man nødig vil stå i. Men hvis jeg blev pisket til det, ville jeg vælge freden. Og det er, fordi man ikke kan beskytte minoriteter, lave ligestilling og uddannelse – kort sagt alt det, der skal til for at skabe en bæredygtig og demokratisk løsning – før der er fred. Derfor er jeg kommet til den konklusion, at man må lave ’fred fra oven’, dvs. forhandle med de interessenter, der nu er i Syrien.”

RÆSON: Så når russerne siger, at de vil fastholde Assad, så er du med noget af vejen? ”Nej, sådan vil jeg ikke sige det. Det er umuligt at se Assad som del af en langsigtet løsning for Syrien. Men det er også umuligt at forestille sig, at man kan få en forhandlet løsning om Syrien uden at inddrage det regime, som Assad står i spidsen for. Russerne og Iran er fuldstændig fløjtende ligeglade med personen Assad. Det, de er interesserede i, er fastholde deres geopolitiske interesser og deres adgang til området.”

RÆSON: Så de interesser skal tilgodeses? ”Ja, det kommer vi ikke uden om. Den vigtigste garant for fred, det er en balance mellem primært Iran og Saudi Arabien, men i det spil også i et eller andet omfang Rusland, som historisk har haft en tilknytning til alawitterne [den befolkningsgruppe, som Assad tilhører, red.]. Jeg tror på, at man må have en overgangsordning, hvor det nuværende regime kommer til at spille en rolle, men målet er klart, at personen Assad skal stilles til regnskab for sine forbrydelser.”

Sidste weekend indledte Frankrig for første gang bombetogter i Syrien; i Storbritannien har Cameron-regeringen længe ønsket at gøre det samme og siden juli har også den danske regering åbnet for muligheden af at udvide F16-angrebene i Irak til at omfatte mål i Syrien. Men Lidegaard advarer:

”Det er alt for tidligt at træffe den beslutning, fordi jeg håber og tror på, at de meldinger, der kommer fra Iran i øjeblikket efter atom-aftalen med USA og Vesten, kan blive en game changer ved forhandlingsbordet. Derfor synes jeg, at det er lidt mærkeligt, at før man [Danmark, red.] overhovedet har taget flyene hjem, så er mere optaget af tale om militære bidrag om et år end af at kaste sig 100 procent ind i den diplomatiske kamp, der forestår de kommende uger.”

RÆSON: Men det er vel fordi, at man ikke kan lave diplomati uden en militær trussel. Når du selv siger at missionen mod IS ikke er lykkedes, så er vi vel nødt til at gøre noget mere og udvide til Syrien? ”Vi er jo i Syrien i den forstand, at koalitionen er i Syrien. Indtil

nu – og det er også, hvad amerikanerne har bedt om – foretager USA bombningerne i Syrien sammen med sunni-muslimske allierede [mens vi og andre lande er i aktion i Irak, red.]. Og jeg tror bare det er en god arbejdsdeling.”

RÆSON: Men franskmændene, som også var en del af den arbejdsdeling, er begyndt at bombe i Syrien – hvorfor skal ikke gøre det samme? ”Ja, de har foretaget enkelte bombninger i Syrien, som har været tæt forbundet med de missioner, de havde i Irak. Men det ændrer ikke på, at det er en klogere arbejdsdeling, så det her ikke udvikler sig en krig med Vesten mod sunni-muslimer, men at man fastholder, at det er en kamp mod ekstremisme. Derfor synes jeg principielt, at det er mærkeligt at melde ud et år før flyene overhovedet kan være klar igen. Der kan ske meget i mellemtiden. Jeg er enig i, at der skal være et militært bidrag, og jeg er enig i, at koalitionen skal fortsætte. Så jeg ser mere Kristian Jensens udsagn som en politisk melding om, at vi gerne vil være *tough med de toughes*. Fint nok, men det er blodigt alvor det her. Vi skal tage vores beslutninger et skridt af gangen baseret på, hvad vores allierede har brug for, situationen på landjorden, og på hvad der sker ved forhandlingsbordet.”

Jeg er ikke sikker på, at en fuldstændig invasion af Syrien med landtropper og hele pivtøjet nødvendigvis vil skabe en bedre situation. Men jeg vil forbeholde mig retten til at have skiftet synspunkt om et år.

”De humanitære konsekvenser har nået et omfang, hvor man er nødt til at genoverveje sikkerhedszoner” Den danske F16-mission skal ses i konteksten af den amerikanske strategi mod IS. En strategi, som er født ud af de bitre erfaringer fra især Irakkrigen, hvor den USA-ledede koalition både satte mere en 100.000 soldater på landjorden og væltede Saddam Husseins brutale regime, men efterfølgende blev suget ind i en borgerkrigslignende konflikt. Der fik Barack Obamas tidligere forsvarsminister, Republikaneren Robert Gates til i en berømt tale på militærakademiet Westpoint i begyndelsen af 2011 til at sige, at den næste forsvarsminister, der rådede sin præsident til at sætte ’boots on the ground’ i Asien og Mellemøsten skulle ’have his head examined’ – altså være gal. Tre år senere satte Obama i samme ånd selv sin udenrigspolitik på ultrakort formel – *’don’t do stupid shit’*.

Oversat til kampen mod IS har det betydet, at USA – og dermed også Danmark – kun har villet engagere sig direkte militært fra luften, mens man trænede lokale oprørere, så de senere kunne bekæmpe IS på jorden. Men dette andet led i strategien – den såkaldte ’train and equip’ – har vist sig ret så problematisk. Og efter en høring i det amerikanske Senat for et par uger siden, hvor den ansvarlige general, Lloyd Austin måtte krybe til korset og indrømme at ud blot en håndfuld af de oprørere, man havde trænet, stadig var i kamp, er det program blevet helt indstillet. Dermed melder spørgsmålet sig, om Vesten må ryste de Irak-erfaringerne af sig og alligevel sætter landtropper ind for at stoppe IS.

Det er her Lidegaards anden anekdote dukker op. Også den kommer også fra embedsværket. "Der var engang en embedsmand, der sagde til mig, at 'hvis politikere bliver stillet over for et problem, som er stort og uoverskueligt, og de får valget mellem at gøre noget, som måske ikke virker eller måske endda gør det værre, men så man i det mindste kan sige, at man har gjort noget, og så på den anden side intet at gøre, så vælger de altid det første'. Det har historien desværre vist alt for mange eksempler på."

For Lidegaard betyder det, at han afviser ideen om vestlige tropper og en fuld invasion af Syrien som en mulig løsning. Og han understreger: "Det her med at sætte landtropper ind i Syrien forudsætter enten, at du har en forståelse med Assad, eller at du vil bekæmpe Assad og IS på én gang, og det vil sige også kæmpe mod Rusland og Iran. Så det er ikke nogen let ting at gøre. Og udover at det er svært at skaffe sig et folkeretligt mandat til at gøre det, så er det svært at vide, hvilke dynamikker man sætter i gang i forhold til de lokale stormagter og Rusland. Så vi er tilbage ved den forhandlede løsning."

Det er for tidligt at drage den konklusion, at man ikke kan skabe lokale landtropper på jorden.

RÆSON: Du har selv sagt, at landtropper er nødvendige, men at det skal være lokale soldater fra regionen. Når man kan se at det ikke sker, så er der vel ikke andet at gøre end at indsætte vestlige herunder danske soldater? "Det er for tidligt at drage den konklusion, at man ikke kan skabe lokale landtropper på jorden. Der er de kurdiske tropper, og der er trods alt styrker af sunni-muslimske grupper. Så det, at det ikke er lykkedes at opbygge en ny hær, er ikke det samme som, at der ikke er noget at bygge på. Men det er rigtigt, at det har vist meget svært. Det, der er udfordringen her, er det samme som i Irak. Hvis vi går ind med landtropper og 'rydder op', så ved vi, at det er som at tisse i bukserne i frostvejr. Den dag vi tager vores soldater hjem, får vi et endnu større helvede. Så derfor skal man være sig for at tro, at der er et quick fix her. Det har Irakkriegen vist."

RÆSON: Men forskellen mellem Irak og Syrien er vel, at det viste sig, at Irak ikke udgjorde nogen trussel mod Vesten - Saddam Hussein havde ingen masseødelæggelsesvåben og ingen alliance med al-Qaeda - mens Syrien til gengæld skaber en masse problemer for os, ikke mindst på grund af flygtningestrømmene, som du også henviste til, da du fremlagde beslutningsforslaget for et år siden. Det er kun blevet værre siden, og det har presset EU-samarbejdet til det yderste. Har vi simpelthen ikke nogle gode, gammeldags nationale egeninteresser i at gå ind med landtropper i Syrien og stabilisere landet? "Jeg forstår godt spørgsmålet, men så skal vi også være sikre på, at den militære indgriben løser problemet og ikke eskalerer det. For hvis du griber ind på en måde, der eskalerer krigen, får du ikke færre, men flere flygtninge"

Han forklarer: "Jeg er ikke sikker på, at en fuldstændig invasion af Syrien med landtropper og hele pivtøjet nødvendigvis vil skabe en bedre situation. Men jeg vil forbeholde mig retten til at have skiftet synspunkt om et år. For situationen kan ændre sig."

RÆSON: Så når du ser tilbage på det sidste år kamp mod IS, tænker du ikke, at vi skulle have stået endnu stærkere militært, så der ikke var opstået det tomrum, som russerne har udnyttet? "Grunden til at russerne kommer nu, er, at Assad er ved at tabe. Og det er han, fordi en skønsom blanding af interesser har bekæmpet ham indædt. Han taber jo ikke, fordi vi har bombet ham, så der er ikke nogen direkte sammenhæng mellem, at det vi har bekæmpet IS, og så at Assad taber."

RÆSON: Nej, men det militære spor er jo med, så spørgsmålet er, hvor hårdtslående det skal være. Det, jeg spørger dig om, er, om det har været kraftigt nok? "Det har måske ikke været kraftigt nok over for Assad. I forhold til IS kunne vi ikke have gjort meget mere, men over for Assad har vi måske ikke sendt kraftige signaler nok."

RÆSON: Hvad skulle man have gjort dér? "Sikkerhedszoner. Jeg mener, at vi bør overveje at lave sikkerhedszoner – også for flygtningenes skyld. Der mener jeg, at risikoen står mål med den humanitære gevinst."

RÆSON: Men hvorfor lavede I ikke sikkerhedszoner for et år siden? "Jamen, det gjorde vi ikke, fordi vi var bange for Irans reaktion. Og Tyrkiets."

RÆSON: Hvorfor er du ikke bekymret for det nu?

"Det er jeg også. Men jeg er nået til et sted, hvor jeg mener de humanitære konsekvenser har nået et omfang, hvor man er nødt til at genoverveje det."

Forskellige idéer om 'sikkerhedszoner' har tidligere været diskuteret – Tyrkiet foreslog en form for sikkerhedszoner i sommer – og landets premierminister fortalte i denne uge, at både Frankrig og Storbritannien stiller sig positive an. Amerikanske og britiske politikere har her i efteråret talt for idéen, og i Danmark har både Liberal Alliance, De Konservatives Naser Khader, Ulla Tørnæs (V) og Uffe Ellemann-Jensen slået til lyd for forslaget.

RÆSON: Du siger, at hvis vi går militært ind med tropper og 'besætter' Syrien, kommer vi i militær konflikt med Rusland og Iran, men du er villig til at komme i militær konflikt med Rusland og Syrien omkring de her sikkerhedszoner? "Ja, det er der også en risiko ved. Det er ikke en let beslutning, slet ikke, men risikoen ved at gå ind og tage nogle kvadratkilometer og sige, her beskytter vi civilbefolkningen, er selvfølgelig en anden end en full blown-krig, hvor man tager hele Syrien. Det er usammenligneligt."

RÆSON: Men du er villig til at løbe den risiko i forhold til sikkerhedszoner? "Jeg mener, vi bliver nødt til at overveje det seriøst."

RÆSON: Hvad gør du som udenrigsordfører for at det sker? "Det foregår i Udenrigspolitisk Nævn, hvor vi løbende drøfter det, og jeg giver udtryk for det her [i interviewet]. Men det særlige ved udenrigspolitikken er jo, at det er regeringen der fører den og har kontakterne og hands on på det. Men min anbefaling er, at må vi overveje det."

RÆSON: Og skal de sikkerhedszoner beskyttes med fly eller også med soldater på jorden? "Som udgangspunkt med fly, men det er nok også nødvendigt med beskyttelse på

jorden. Det kunne for eksempel være tyrkiske soldater.”

RÆSON: Men IKKE vestlige, herunder DANSKE tropper? ”Det er ikke noget mål i sig selv, at det SKAL være danske tropper. Det ville være en fordel med sunni-muslimske landes bidrag, men jeg vil ikke kategorisk afvise, at de vestlige lande kunne bidrage.”

Risikoen ved at gå ind og tage nogle kvadratkilometer og sige, her beskytter vi civilbefolkningen, er selvfølgelig en anden end en full blown-krig, hvor man tager hele Syrien. Det er usammenligneligt – om ‘sikre zoner’.

”Hvis der er én ting, jeg ikke kan holde ud...”

Martin Lidegaard var direktør for tænketanken Concito (2008-2011) og Klima- og energiminister fra 2011 til begyndelsen 2014, hvor han blev udenrigsminister efter SF forlod regeringssamarbejdet. Og i Lidegaards optik handler krigen mod IS i Syrien og Irak meget om Vestens afhængighed af olie:

”Hvis der er en ting, jeg ikke kan holde ud, er det tanken om, at vi i EU og USA indirekte har finansieret hele det her forfærdelige kaos gennem vores import af olie og fuldstændig uansvarlige afhængighed af ganske få stater, der skruppelløst er med til at finansiere de her krige. Og det ville helt sikkert presse fx Saudi Arabien, hvis man fra EU’s side sendte det signal, at nu gør vi alvor af at blive uafhængig af olien. Selvom det vil tage 20-30 at opnå fuldstændig uafhængighed, vil allerede nedtrapningen ramme hårdt, fordi olieprisen vil falde” siger Martin Lidegaard.

RÆSON: Så svaret på krigen mod IS ligger over hos miljøministeren? ”Jamen for mig er der selvfølgelig et klima og energi-politisk spor i det her, men det handler også om geopolitik. Vi er med til at finansiere de krige, som vi nu må rydde op efter. Det bliver vi nødt til at lære af og sige, at det vil vi ikke finde os i.”

Hvis der er en ting, jeg ikke kan holde ud, er det tanken om, at vi i EU og USA indirekte har finansieret hele det her forfærdelige kaos gennem vores import af olie og fuldstændig uansvarlige afhængighed af ganske få stater, der skruppelløst er med til at finansiere de her krige.

Uffe Ellemann-Jensen: Putin spiller en svag hånd meget dygtigt

02/10/2015

”Det er usikkert, hvor omfattende det russiske engagement i Syrien vil blive. Det vil være særdeles kostbart, hvis der for alvor skal sættes ind, og det har Rusland ikke råd til. Men under alle omstændigheder betyder Ruslands indgriben en relativ svækkelse af Vestens rolle i regionen.” Sådan siger tidligere udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen til RÆSON.

Interview af Line Mohr Drewes

RÆSON: Hvordan skal vi forstå Ruslands interesser i Syrien – hvorfor støtter Rusland fortsat Assad, når man ved, at det er med stor modstand fra USA og en række europæiske lande?

Ellemann-Jensen: Der er flere forhold, som spiller ind. Rusland har sin eneste base uden for det tidligere Sovjetunionen i Syrien (flådebasen i Latakia), som man ønsker at bevare. Desuden fremgik det af Putins tale i FN og interview i amerikanske medier, at han ønsker at ydmyge USA med henvisning til, at det er Rusland, der støtter lovlige regeringer, og at det er Rusland, der er trofast mod sine gamle venner – i modsætning til USA, der trak tæppet væk under Mubarak i Egypten. Han sagde jo med rene ord: I har fjernet lovlige regeringer i Irak og Libyen, så hvordan synes I selv, det går? Helt overordnet ønsker Rusland en plads i den globale agenda som et land, man er nødt til at tage alvorligt. Og så er det også en måde, hvorpå man kan tale om alt muligt andet end Ukraine. Læg mærke til, at der har været forholdsvis ro på fronten i Østukraine, mens Rusland har foretaget opbygningen i Syrien. Samtidig går Putin ud med meldinger til Assad om, at han skal vise sig villig til at indgå kompromisser med oppositionen i Syrien. Så Putin spiller en svag hånd meget dygtigt. Selv om det er et meget risikabelt spil, han har sat i gang – ikke mindst fordi russerne har god grund til at være bange for, hvad Iran pønser på.

RÆSON: Hvad kommer Ruslands militære engagement i Syrien til at betyde for USA og Europas rolle?

Ellemann-Jensen: Det er nødvendigt at sikre kommunikationslinjer med russerne, så man ikke risikerer at støde ind i hinanden. Det er usikkert, hvor omfattende det russiske engagement i Syrien vil blive. Det vil være særdeles kostbart, hvis der for alvor skal sættes ind, og det har Rusland ikke råd til. Men under alle omstændigheder betyder Ruslands indgriben en relativ svækkelse af Vestens rolle i regionen. Det viser den aftale, som Rusland har indgået med Iran, Irak og Syrien om efterretnings samarbejde i forbindelse med kampen mod ISIS.

RÆSON: Hvad bliver konsekvenserne af, at Rusland bomber USA-støttede oprørere?

Ellemann-Jensen: Det er vanskeligt at se, at det rykker en politisk løsning på konflikten nærmere. Det er Assad, der var målet for den oprindelige opstand, og det er Assad, der har dræbt uhyrligt mange civile med sine tøndebomber og kemiske våben. Hvis Rusland nu i samarbejde med Iran holder Assad fast i sadlen, vil det formentlig drive endnu flere syrere på flugt.

[Anden del af interviewet er foretaget, før Rusland indledte sine luftangreb i Syrien, og det blev bragt i RÆSON23, der udkom i oktober]

RÆSON: Kunne man være fristet til at mene, at der er ting her i verden, der er vigtigere end Grækenland?

Ellemann-Jensen: Noget af det, der er så fortvivlende ved, at så meget tid og så mange kræfter er blevet brugt på Grækenlandspørgsmålet, er at du samtidig oplever en af de største eksistentielle trusler i Europa siden Den Kolde Krig: Ruslands nye aggressive adfærd. Vi ved allesammen, hvad det er, vi oplever. Vi fik en forsmag med Georgien. Og så skal jeg love for, at vi med Krim fik bekræftet alle de værste anelser, vi havde om, hvad Putins dagsorden var. Det, vi oplever, det er fuldstændig hensynsløs brug af militær magt. Plus en politik, der er gennemsyret af løgn og propaganda.

RÆSON: Hvorfor hører man ikke mere om Rusland og om den her propaganda i danske medier?

Ellemann-Jensen: Jeg forstår det heller ikke. Jeg har råbt om det hele tiden. Jeg har skrevet om det. Man oplever helt fantastiske provokationer, som russerne foretager – først og fremmest i luften. Sidste år, da der var Folkemøde på Bornholm, kom det bagefter frem, at mens vi sad i Sandvig og Allinge og diskuterede, så var der russiske fly, der gik ind helt tæt på dansk territorium og øvede missilangreb på Bornholm. Vi ved også, at der forrige år var en større luftflåde, der gik ind mod Stockholm og øvede missilangreb mod militære installationer i Sverige. Det var for øvrigt et par danske F-16-fly, der var i Litauen som led i den air policing [luftpatuljering, red.], NATO-lande foretager på skift over de baltiske lande, som gik op og interceptedede de russiske fly og fulgte dem hjem. De ting foregår hele tiden.

Vi har i dag ikke et tilstrækkeligt territorialforsvar til, at vi kan yde vores del af den afskrækkelse, som nu engang er vigtig sådan et sted som i Østersøen.

I år havde jeg den skønne oplevelse, da jeg var til Folkemødet, at der kom to B-52 [amerikanske bombefly, red.] flyvende ned langs Østbornholm. Jeg så dem komme, og jeg tænkte: "Hvad fanden er det?" Det viste sig, at de havde været med i en stor NATO-øvelse. Og vi kunne se mange af skibene i horisonten: Der var en dansk fregat, et dansk støtteskib, flere andre danske skibe, så var der et stort engelsk helikopterhangarskib, et par tyske krydsere, polske, estiske, lettiske, litauiske ... Og meget interessant: Finnerne og svenskerne var med i den øvelse – som er den største, der har været holdt siden Den Kolde Krig. De øvede, hvordan man skulle få tropper og materiel i land i tilfælde af en krise – og det gjorde de på svensk jord. Det er jo ganske opløftende at se, hvor aktivt finnerne og svenskerne er med, for de er med rette meget bekymrede for det, der foregår. Derfor kan det undre mig, at det har været så svært at råbe politikere op i Danmark – i stort set alle partier. Og gøre opmærksom på, at vi – i Danmark, i dag – lever i en absurd tornerosesituation.

Vi har i dag et dansk forsvar, der er indrettet efter et forsvarsforlig, som blev lavet under helt

andre vilkår for nogle år siden. Det byggede på forudsætningen om, at der ikke i overskuelig fremtid ville opstå trusler i vores nærområde. Den virkelighed har ændret sig dramatisk det sidste år til halvandet. Alle siger: "Vi har jo et forsvarsforlig, og vi må se på det, når det udløber." Det er fuldstændig absurd. Det er også noget vrøvl at affærdige bekymringerne med, at "vi har det bedste forsvar, vi kan have for de penge, vi har afsat" ... For vi har i dag ikke et tilstrækkeligt territorialforsvar til, at vi kan yde vores del af den afskrækkelse, som nu engang er vigtig sådan et sted som i Østersøen.

RÆSON: Er du ikke bange for at tegne et unødigt skræmmebillede af Rusland og Putin, som kan bidrage til et større mismatch i forholdet mellem Vesten og Rusland?

Ellemann-Jensen: Det skræmmebillede er ikke længere et skræmmebillede. Det er et billede af, hvad de rent faktisk foretager sig – og det er grove brud på det regelsæt, som blev indgået i Helsingfors-slutakten og de efterfølgende aftaler. Det er helt grove brud. Nogle apologeter – i Tyskland kalder man dem Putin-versteherer – siger, at det er noget, vi selv har været ude om – med NATO-udvidelser, der var en provokation mod Rusland. Der var en usædvanlig ensidig og urimelig kronik i Politiken forleden af professor Poul Villaume, hvor han kører det her frem om, at det er os, der har skubbet Rusland ud. Jamen, for pokker. Manden citerer fra Parischarteret. Han udelader, at charteret siger, at det er op til de enkelte lande selv at bestemme, hvilke alliancer de vil være i.

Der bliver ført en paranoid magtpolitik, hvor Putins tydelige ønske er at komme til at dominere sit nærområde. Han ønsker at få skabt en interessesfære – en cordon sanitaire, som det hed i gamle dage – i de gamle østlande, først og fremmest de lande, der var en del af Sovjetunionen, men så også nogle af dem, der alene var en del af Warszawapagten. Det er igen i strid med alle de aftaler, der blev lavet, da Den Kolde Krig sluttede – aftaler om, at interessesfærer ikke længere findes i Europa. Derfor bliver man nødt til at blive ved med at sige, at Putin bryder reglerne. Hvis vi bukker og trækker os tilbage, så vil han blive ved med at sætte en fod længere frem.

Jeg forstår godt, at polakker og baltere er nervøse for, at man i vesten helst vil lade som ingenting. Men sådan er det heldigvis ikke: Amerikanerne er nu ved at udstationere tungt materiel i Baltikum, som betyder, at man meget hurtigt kan sætte ind med en brigade, hvis det bliver nødvendigt. Når de gør det, så hænger det jo sammen med, at man er klar over, at hvis nu der opstår en situation, der kræver, at NATO er på pletten, så vil det være meget vanskeligt at få materiel hurtigt ind igennem havnene i Baltikum. Det vil være alt for let at blokere dem, og derfor er det nødvendigt, at der er tungt materiel på plads. Hvad er det så for en situation, man kan risikere?

Når Rusland taler det sprog, de taler, så skal vi sørge for, at de ikke bare tror, de kan vælte os over ende.

Et meget interessant scenarie blev for et år siden beskrevet ved en sikkerhedskonference i Tallinn, jeg var med til. Den tidligere chef for Letlands sikkerhedstjenester ridsede det op. Han sagde: Lad os prøve at tænke os en situation i Estlands tredjestørste by, Narva, hvor over 90 pct. af befolkningen er russere. Lige på den anden side har du det russiske Pskov-

militærdistrikt, hvor der er en massiv koncentration af militær, og hvorfra mange af de tropper kommer, der er med til at føre krig i Østukraine. Derfor er Pskov et af de steder, hvor der foregår mange begravelser for tiden. I scenariet opstår spontane demonstrationer i Narva, som protesterer imod, at de russiske mindretalsrettigheder bliver trådt under fode. Det vil demonstranterne ikke finde sig i – de besætter rådhuset i Narva. Der vil pludselig lyde skud. Der vil udbryde panik og slagsmål. Og så vil Putin sige: "Vi har jo den her doktrin, som vi har fulgt i Ukraine, om, at vi skal beskytte russiske mindretal, hvor de måtte befinde sig. Det her kan vi ikke sidde stille og se på. Vi må sende tropper ind for at genoprette ro og orden i Narva." Og så rykker de ind. Hvad skal man gøre ved det? Og kan man overhovedet nå at reagere?

RÆSON: Ville Rusland rykke ind i et NATO-medlemsland?

Ellemann-Jensen: Ville de gøre det? Det ville de muligvis gøre, hvis de tror, de kan slippe afsted med det. Og det var hans pointe. Hvad vil man gøre der? Så sad der nogle estere og sagde: "Vi vil straks være der lige på stedet." Men er det nok?

RÆSON: Er det sådan, at man med Rusland kun kan tale et militært sprog?

Ellemann-Jensen: Altså, jeg mener, at når Rusland taler det sprog, de taler, så skal vi sørge for, at de ikke bare tror, de kan vælte os over ende. Vi skal, og lad mig bare bruge udtrykket opruste, fordi der er ingen grund til at finde eufemismer frem her. Vi skal opruste. Ganske som svenskerne er i gang med det. Ganske som finnerne er i gang med det. Og det skal vi gøre for at undgå, at der opstår et vakuum. Men når det er sagt, så er det også vigtigt, at vi holder alle de kontakter åbne til russerne, som vi kan. Det er den rigtige måde at skabe respekt på: at komme til alle de møder med dem, der er mulighed for, fx i Arktis, hvor der jo heldigvis er den såkaldte Ilulissat-aftale, som Per Stig Møller var primus motor på. Og der er andre steder – du har Østersørådet, du har Arktisk Råd.

Alle de steder, hvor der er mulighed for kontakter, skal man tale. Men på den måde, hvor man siger åbent til russerne: "Det og det, som I laver – og hold nu op med alle de benægtelser, vi ved, I laver det – det skal I holde op med. Kommer I til at gå for langt, falder der brænde ned – og vi har det brænde liggende klar." Det tror jeg vil give en meget bedre kontakt og respekt. En ting, der bekymrer mig meget i dag, er, at du i dag ikke har de samme kontaktpunkter mellem USA og Rusland som under Den Kolde Krig mellem USA og USSR. Når tingene gik op i en spids, så var der en hotline.

RÆSON: Hvis man taler det militære sprog, så risikerer man vel hurtigere at komme dertil?

Ellemann-Jensen: Det er Putin, der taler det militære sprog. Og det begyndte han med over for Georgien. Vi prøvede så i Vesten at undgå det og dæmpe det ned. Amerikanerne prøvede den der mislykkede reset-operation – hvor de ville "genstarte" forholdet til Rusland. Hvor Hillary kom til et møde med Lavrov med en æske forsynet med en rød trykknop, hvorpå der stod "peregruzka". Hun troede, det betød "genstart". Men Lavrov, der er en meget charmerende bandit, sagde til Hillary: "Nej, du må tale med din oversætter i State Department. Der står ikke genstart – der står overbelastning!" Der har russerne jo siddet og undret sig: "Hvad er det for noget? Vi har lige vist dem, bask, nu får de sådan en på toskan i Georgien, og så kommer de alligevel krybende." Så kommer Ukraine. Så nytter det ikke noget at sige: "Nu må vi lade være med at tale det militære sprog." Det eneste, de har respekt for, det er, hvis vi viser, at vi har det, der skal til for at holde dem væk fra vores NATO-partnere. Det er jo ikke for sjov, at de

laver øvelser med bl.a. fly og ubåde. De gør det for at teste, om vi er der, om vi har et beredskab, om vi kan komme på vingerne i en fart, og om vi er rede til det. Hvis ikke vi er det, så prøver de da at gå over grænsen – som de gjorde for nogle år siden ved Island, indtil man så begyndte at sende NATO-fly dertil.

RÆSON: Kunne man tale om en civilsamfundsstemme, der kunne være lige så stærk som den militære? Hvis vi lægger indsatsen i at få vendt om på den propaganda, som du omtalte?

Ellemann-Jensen: Nej. Og der er jeg altså ked af det, men der er jeg en gammel koldkriger. Det indrømmer jeg. Jeg er en gammel koldkriger. Jeg var i Forsvarets Efterretningstjeneste som reserveofficer fra 1962 til 1965 lige efter Cubakrisen. Hvor russerne først bakkede ud, da de fik at vide, at hvis I går for vidt, så falder der brænde ned. Så hele min erfaring hviler på det, jeg selv har oplevet – også hen mod slutningen af Den Kolde Krig, hvor Gorbatsjov kom til. Hvis du skal have indrømmelser, så skal du vise, at du er i stand til at forsvare dig – og at du er villig til at forsvare dig. Så kan vi begynde at bøje af for hinanden, men ikke før.

RÆSON: Men Gorbatsjov endte jo også med at løse det med samtale?

Ellemann-Jensen: Ja, men først da han indså, at den vej, begge parter var kommet ind på, kunne han ikke gennemføre. Hvad viser det? Ikke at Gorbatsjov var en god og venlig mand, der ville tale det civile sprog, men at han havde indset, at han simpelthen ikke kunne fortsætte den opbygning af militæret, som var nødvendig for, at han kunne matche det, amerikanerne havde gang i. Gorbatsjov vidste, hvor elendig den sovjetiske økonomi var – og at de formentlig brugte 20+ pct. af deres nationalprodukt på militæret. I dag kan man komme med alle mulige forklaringer – at det var "ånden i Helsingforsaftalen"! "My foot!" [rent ævl, red.]. Amerikanerne stod fast. Og Moskva var klar over, at de ikke havde råd til at blive ved.

RÆSON: Kan man trække en parallel til i dag? Putin står i en økonomisk krise. Og han kan jo ikke hamle op med europæisk og amerikansk militær, trods alt, selvom Rusland opruster. Han ved jo godt, at han ikke kan gennemføre noget ultimativt. Så er der ikke netop en åbning for ...

Ellemann-Jensen: Ved du hvad, hvis du kigger på Østersøregionen, der ligger tættest på os, er der en så massiv ubalance, at vi altså ikke bare kan dække os under, at amerikanerne er så stærke, som de er. Fordi amerikanerne har andre opgaver og interesser. Deres virkelige interesse ligger i Asien. De er stærkt modstræbende med i hele spillet i Mellemøsten, hvor et af efterårets helt store emner bliver, hvordan det kommer til at gå med Iranaftalen. Som under alle omstændigheder betyder, at amerikanerne skal være massivt til stede – for at sikre deres allierede, med lande som Saudi-Arabien og Egypten i spidsen, og for at undgå nye stridigheder i regionen. Så de har rigeligt at tage sig til andre steder.

***Jeg tror, at kineserne er
fuldstændig kolde bagi, når det
gælder Rusland og Putin.***

Vi er altså nødt til at se i øjnene, at vi europæere ikke kan blive ved med at sige: "Vi skærer ned – og så stoler vi på, at amerikanerne rustet op, så vi kan matche russerne." Sådan er de faktiske forhold i jernindustrien ikke længere. Det er derfor, at det også er nødvendigt, at vi i

Danmark vågner op og indser, at det forsvar, vi har i dag, det bygger på forudsætninger, som virkeligheden er løbet væk fra. At vi bliver nødt til at bruge nogle flere penge. Ikke bare på grund af nærområdet, Østersøregionen, men også fordi vi nu engang er med i den kreds af fem lande, der skal forhandle sig til en aftale i Arktis, hvor vi jo har fremsat nogle ret vidtgående territoriale krav. Og hvor de territoriale krav ikke vil blive taget alvorligt, hvis ikke man viser, at man er i stand til at være til stede med mere end en håndfuld dygtige folk i Sirius og så to små æggeskaller af Knud Rasmussen-klassen.

RÆSON: Når Rusland forsøger at danne bånd til Kina, er det så, fordi Putin forsøger at danne en diktatorisk alliance som en modvægt til det demokratiske Vesten?

Ellemann-Jensen: De har jo Shanghaikonferencen, som Rusland gerne vil se som en slags modstykke til NATO. Og kineserne har jo også en interesse i at projicere deres magt andre steder hen. Der er tidligere i år kommet en ny interessant militærdoktrin i Kina, som handler om, at Folkets Befrielseshær (PLA) nu skal løse opgaver andre steder i verden – der, hvor de har interesser. Jeg tror, at kineserne er fuldstændig kolde bagi, når det gælder Rusland og Putin, men de har interesser. Dels en interesse i at få noget billig olie og gas. Dels en interesse i at genere amerikanerne mest muligt. Så du har et Kina, hvis politik kræver amerikansk tilstedeværelse. Vi skal allesammen krydse fingre for, dels at USA er til stede, dels at der kommer en meget stærkere kontakt og forståelse mellem den amerikanske og den kinesiske ledelse. Men så hjælper vi europæere altså ikke amerikanerne ved at læsse for mange af vores egne problemer over på dem, fordi vi ikke selv orker at tage fat på dem.

RÆSON: Når man snakker om et Kina og et Rusland, der går sammen, og om et NATO, der reagerer tøvende over for Rusland, hvad siger det om fremtidens magtbalance?

Ellemann-Jensen: Du har en verden i dag, hvor mange balancer er ved at forskubbe sig. Der er så mange ting derude, som bidrager til nogle nye balancer, der betyder, at vi i Europa bliver nødt til at se i øjnene, at amerikanerne har hænderne så fulde andre steder, at vi ikke bare kan gå ud fra, at de vil løfte opgaverne for os. Det er ikke bare et spørgsmål om rimelighed. Det er også et spørgsmål om, at det kan de ikke magte. Det gode råd her er helt tilbage fra oldtiden: "Para bellum" – hvis du vil undgå krig, så skal du forberede dig på krig.

RÆSON: Det er en skræmmende doktrin.

Ellemann-Jensen: Men det er endnu mere skræmmende at tro, at man over for sådanne magtdemonstrationer, som man har set fra Rusland – mest dramatisk deres annekstion af Krim – at vi over for dét kan klare os med pæne ord. Vi skal vise, at vi er i stand til at bide fra os effektivt. Det er vi ikke i dag.

RÆSON: Burde vi i højere grad satse på et udenrigspolitisk og militært EU-samarbejde?

Ellemann-Jensen: Jo, men du har jo kun to EU-lande, som reelt er i stand til at deltage i de store operationer – Frankrig og England. Og specielt England skærer voldsomt ned på forsvaret for øjeblikket. Det er dybt betænkeligt. Men et EU-samarbejde er allerede i stand med EU's forsvarssamarbejde.

RÆSON: Men at udbygge det?

Ellemann-Jensen: Jo, det er også ved at ske. I Sverige og Finland foregår der en diskussion om NATO-medlemskab, som er meget mere levende og pågående end nogensinde før. Den tidligere finske statsminister Alexander Stubb sagde åbent, at Finland bør være med i NATO.

Jeg tror, at på et tidspunkt vil Finland gå med, og så vil Sverige følge efter – det er den rækkefølge, det skal være. Men indtil da insisterer begge lande jo på, at de ikke længere skal betragtes som neutrale, fordi de er med i EU's forsvarssamarbejde. Og de har været meget aktive i etableringen af de såkaldte Battlegroups.

RÆSON: Ja, den er svensk ledet for tiden, er den ikke?

Ellemann-Jensen: Den er svensk ledet, og hvis du vil se deres hovedkvarter, så skal du køre op til en lille by, Karlsborg. Helt oppe i den nordlige ende af Vätternsøen. Der er en kæmpe fæstning, der blev bygget for halvandet hundrede år siden som en alternativ hovedstad til Stockholm. Hvis Sverige blev angrebet, så skulle regeringen og kongen flytte ud til Karlsborg. Den gigantiske fæstning er hovedkvarter for den såkaldte Nordic Baltic Battlegroup, hvori der deltager enheder fra Sverige, Finland, de baltiske lande, Polen og Norge (selvom de ikke er medlem af EU) og Irland, selvom Irland egentlig står uden for alting. Gruppen illustrerer det absurde i, at Danmark har sit forsvarsforbehold. Specielt nu, hvor Sverige og Finland på en række områder nærmer sig og vil have et stærkere regionalt forsvar. Hvis du lægger de nordiske landes luftvåben sammen, så udgør de et meget, meget stort luftvåben, der i dag bare er hæmmet af, at det er forskellige systemer, man bruger rundtomkring (modsat NATO, hvor man samarbejder). Når den bevægelse er sat i gang, så er det jo vanvittigt, at vi ikke kan være med.

RÆSON: Du har udtalt, at man kan sige ja til flere flygtninge eller lade dem drukne, og at sidstnævnte ville være uciviliseret eller uanstændigt. Sådan som dansk politik tegner sig lige nu, så hælder vi vel til sidstnævnte. Er vi ved at udvikle os til et uanstændigt folk?

Ellemann-Jensen: Nej. Jeg synes, man skal nuancere den diskussion og prøve at kigge på de store perspektiver i det. Fordi det er jo ikke bare et flygtningeproblem. Okay, det er flygtninge fra Syrien, der fylder meget lige nu. Men hvis du kigger på det store potentielle pres, så kommer det fra afrikanske lande. Og der oplever du det paradoksale, at lande, der bevæger sig lidt frem i økonomisk formåen og giver deres befolkninger muligheden for at følge med i, hvad der sker i verden, de leverer samtidig et voldsomt stort antal unge mennesker, der siger: "Ah ... sådan er der andre steder i verden. Vi vil søge til Europa." Det er det, du oplever ved Calais. Det er også afrikanske immigranter – ikke kun syriske flygtninge. Og det pres er Europa ikke i stand til at absorbere.

***Du har en verden i dag, hvor
mange balancer er ved at
forskubbe sig.***

Der er jo tale om et potentielt pres på millioner af mennesker. Det her har været et velkendt problem de sidste 20-25 år. Jeg kan huske, at jeg selv har brugt udtrykket for 25 år siden: "Europas bløde, fede bug". Enten kan du hjælpe med til, at de får en bedre økonomisk udvikling – eller du kan rulle pigtråd ud langs grænserne, hvilket jo heller ikke fungerer – jf. det, der sker ved de spanske enklaver ovre i Nordafrika, hvor de bogstavelig talt kravler over pigtråden. Så du kommer ikke uden om, at du også bliver nødt til at lave en indsats i samarbejde med de lande, som bremser den menneskestrøm. Og der er det fortvivlende ved

Libyen, at Libyen jo altså er blevet en failed state, bl.a. fordi der er en række europæiske stater, der gik ned og bombede uden at gøre sig klart, hvad der skulle komme bagefter Gaddafi. Derfor kan du ikke rigtig styre det i Libyen. Men du må styre det sammen med de lande og få stoppet de strømme, for vi kan ikke tage imod dem allesammen. Dertil bør man finde fælles ordninger i Europa for, hvordan man får håndteret det her – i stedet for i dag, hvor Dublinkonventionen jo reelt er undergravet, ved at folk bliver skubbet videre. Og der hjælper det jo heller ikke, at det er de svageste af EU-landene, med Grækenland og Ungarn i spidsen, der er hårdest presset. Så svaret er ikke, at vi skal lukke op for strømmene. Vi skal lave nogle ordnede systemer, der fungerer, når det gælder immigranter, og når det så gælder flygtninge, jamen så må vi massivt støtte et land som Tyrkiet og et land som Libanon og et land som Jordan, der opretter de lejre, hvor de kan være i nærområdet.

RÆSON: Hvorfor snakker politikerne ikke mere om de her alternative løsninger og forsøg på at lave noget med landene i nærområdet end om at undgå at tage imod immigranter og flygtninge selv?

Ellemann-Jensen: Det gør de vel også. Men der burde være mere handling bag ordene.

RÆSON: Det virker, som om problemet ikke tages seriøst, og man ikke forstår den nød eller lyst, som mennesker har til at søge nye steder hen?

Ellemann-Jensen: Det er i høj grad symptomhåndtering. Interessen burde samle sig om det andet – og selvfølgelig kan der gøres mere for at støtte Tyrkiet og de andre nabolande. Tyrkiet, der nu åbenbart omsider er ved at lave sikre zoner – en af de ting, man sådan har danset uden om hele tiden. Støt det økonomisk. Støt det politisk, og – om nødvendigt – støt det militært. Det er sådan nogle ting, der skal laves, når flygtningestrømmene rydder forsiderne. Jeg er bange for, at hvis man bliver ved med at skubbe tingene over på hinanden i Europa – og hvor presset jo især er stort på lande i det nordlige Europa – så fører det ikke til andet end frustrationer og en opløsning af nogle værdifulde elementer i den europæiske konstruktion, fx den frie bevægelighed over landegrænserne.

RÆSON: Det med en fælles EU-flygtninge- eller immigrantpolitik, det vil landene ikke være med til?

Ellemann-Jensen: Nej, og det får du heller ikke til at fungere i praksis. For der er nogle lande, der slet ikke vil være med i det her. Så det med at blive ved med at tale om det – det ender med at blive noget, man godt ved, ikke ender med noget. Derfor synes jeg, man skulle prøve at koncentrere sig om de ting, der KAN laves i praksis, og så først og fremmest bevare det store perspektiv og sige, at de folkevandringer, som er begyndt at opstå, fra først og fremmest Afrika til Europa, det kan vi ikke klare. Det kan vi magte. Men Europa står i et dilemma, for vi har samtidig et behov for kvalificeret arbejdskraft. Det er jo også et problem i Danmark. Man skal jo passe på at holde den balance, at man stadigvæk er attraktiv for kvalificeret arbejdskraft udefra. Det har jo været et problem for Danmark i mange år.

RÆSON: Hvad tror du, der skal til for, at den indsats kommer i gang? For som du selv siger, der har jo været snak om det her længe.

Ellemann-Jensen: Der har været snakket om det i 25 år. Faktisk længere. Som udenrigsminister (1982-93) var jeg i FN med et dansk flygtningeinitiativ, der netop handlede om, at man skulle koncentrere kræfterne om en indsats i nærområdet og være generøse på det område der. Jeg synes, det er svært. Jeg har ikke nogen patentløsning på det.

Line Mohr Drewes (f. 1987), cand.soc i international sikkerhed og folkeret, LLM i international ret. Ansat ved forsvarsakademiet og medlem af FN-forbundets bestyrelse.

Kristian Jensen: Jeg er åben for at sende F16-fly til Syrien

22/09/2015

Interview af Mathias Terp

RÆSON: I Syrien er der stadig fuldt blus på konflikten. Du nævner selv, at vi skal tage fat på roden af problemet. Er det muligt at stoppe konflikten uden at lave en aftale med Assadregimet?

Jensen: Jeg tror, at en løsning vil omfatte dele af det nuværende regime, men jeg kan ikke se en løsning for mig med Assad.

RÆSON: Men dele af regimet kan godt få lov til at blive?

Jensen: Det, der er en væsentlig faktor for mig, det er, at man bevarer en struktur i Syrien, der kan håndtere en samfundsopbygning. Og så må man acceptere at lave alliancer med nogle, der ikke er ens bedste venner, men som er bedre end alternativet. For det værste, der kan ske, er, at Syrien kollapser som stat og dermed presser landene omkring landet – Jordan og Libanon – endnu mere. Jeg kan ikke se, i modsætning til min forgænger, en fremtid, hvor Assad er en del af løsningen. Det tror jeg simpelthen ikke vil give varig fred i Syrien. Derfor er man nødt til fortsat at lægge pres på Rusland og Iran for at få dem til at trække den afgørende støtte, de giver til Assadstyret. Det, der har holdt Syrien oppe, er jo ikke det syriske militær i sig selv, men i høj grad den støtte, de har fået fra Iran troppemæssigt og fra Rusland i forhold til våben og udstyr.

RÆSON: Hvis man skal slå IS i Syrien, er det så nødvendigt med boots on the ground – landtropper? Jensen: Vi har boots on the ground. Vi har for det første de kurdiske styrker-

RÆSON: Er det nok? Jensen: Der kommer flere. Vi har de kurdiske styrker fra Nordirak. Vi har Den Frie Syriske Hær [Free Syrian Army, red.], som bliver trænet og uddannet af USA. Vi har den irakiske hær, som bl.a. bliver trænet af Danmark – et område, som vi, selvom F-16'erne blev trukket hjem, vedbliver at være til stede i, hvad der er meget værdsat fra irakisk side.

RÆSON: Du har selv tidligere åbnet for at træde ind i koalitionen i Syrien, hvis briterne også træder ind. Hvis det sker, og amerikanerne spørger, om vi gerne vil være med til at lave luftangreb i Syrien, er det så noget, vi siger ja til? Jensen: Der sker det nu, at F-16'erne er kommet hjem. Når de er klar til at komme tilbage igen, så vil vi tage en pejling af, hvor vi er henne i konflikten. Er vi et sted i konflikten på jorden og med vores alliancepartnere, hvor det er relevant at inddrage andre områder end Irak? Jeg mener, at vores udfordring i høj grad består i, at det for ISIL er ligegyldigt, om vi taler om Irak eller Syrien – det er et territorium, de vil herske over, og vi er nødt til at trænge dem tilbage.

RÆSON: Så du er åben for også at gå ind i Syrien? Jensen: Jeg er åben overfor at udvide vores F16-bidrag til Syrien, men jeg er ikke afklaret. Vi tager stilling til det, når vi kommer frem til, at vi skal sende flyene afsted igen. Der er flere ting, der er afgørende for mig. Den ene

ting er vores alliancepartnere. Den anden ting, det er, at vi kan sende vores danske bidrag ud med et stærkt og bredt mandat i ryggen. Jeg tror, at det er afgørende, når vi sender folk ud på så farlige missioner, som det er at være F16-pilot i hele konflikten, at de ved, at det er sket på et bredt mandat. Det mandat skal de have, selvom jeg ikke vil deponere min handlefrihed hos oppositionen.

RÆSON: Har vores allierede rettet henvendelse om en dansk stillingtagen til andre opgaver mod IS end F16-indsatsen? Jensen: Lige nu fokuserer vi på den dialog vi har med koalitionen om, hvordan vi aktivt kan bidrage inden vi hurtigst muligt i 2016 kan genindsætte F16-bidraget. Regeringen præsenterer snarest vores overvejelser for Udenrigspolitisk Nævn.

RÆSON: Er det aldeles udelukket at Danmark vil indsætte landtropper i Syrien, hvis vi måtte blive spurgt? Jensen: Det, jeg er åben overfor, er at udvide flybidraget til Syrien. Men som sagt med de forbehold jeg har taget. Jeg kan ikke se for mig, at vi skulle sætte danske landtropper ind i Syrien.

Michael Stephens: Golfstaternes politik over for flygtninge vil ikke ændre sig

18/09/2015

"Golfstaterne føler selv, at det, de har gjort, er tilstrækkeligt. (...) De mener samtidig, at det er Vesten, som er bagud i denne sag: Det er først nu, at Vesten råber op på grund af den store tilstrømning af flygtninge i hele Middelhavet." Sådan siger den britiske ekspert i arabisk sikkerhedspolitik, Michael Stephens, til RÆSON.

Interview af Simon Kærup

RÆSON: Igennem de sidste år er krigen i Syrien blevet stadig værre og har gjort, at millioner af mennesker nu er på flugt. Hvor har Golfstaterne været?

Michael Stephens: Golfstaterne har hjulet i form af økonomisk støtte til flygtningelejre. Størstedelen af denne støtte er gået til flygtninge i Jordan. Hver enkelt Golfstat har faktisk støttet med millioner af dollars. Derudover har landene taget migrantarbejdere fra Syrien – de har hver især givet et par tusinde arbejdstilladelse. De Forenede Arabiske Emirater hævder, at de har 240.000 syrere boende inden for sine grænser i øjeblikket. Saudierne siger 500.000. Problemet er imidlertid, at disse er migrantarbejdere. Det er ikke flygtninge. Selvom man har givet nogle syrere arbejdstilladelse, har man ikke modtaget flygtninge.

RÆSON: Hvordan kan Saudi-Arabien og Golfstaterne blive ved med at ignorere flygtningekrisen?

Michael Stephens: Der er ingen tvivl om, at de kæmper med det pres, som verden i øjeblikket ligger på dem. Golfstaterne føler selv, at det, de har gjort, er tilstrækkeligt. De føler, at de har været bekymrede over den syriske krise i årevis og har gjort en masse, som Vesten ikke har lagt mærke til. De mener samtidig, at det er Vesten, som er bagud i denne sag: det er først nu, at Vesten råber op grund af den store tilstrømning af flygtninge i hele Middelhavet.

Golfstaterne kan ikke acceptere, at flygtningene ikke har en hjemrejsedato – som migrantarbejderne har.

Golfstaterne er imidlertid under stort pres. Selvfølgelig er det ikke længere tilstrækkeligt at levere støtte til flygtningelejrene. Syrerne ønsker simpelthen ikke at leve i flygtningelejre længere. Derfor flygter de til Europa. De er udmattede af livet i lejrene og udsigten til, at deres børn ikke får ordentlig uddannelse. De leder efter et bedre liv. Golfstaterne har på den måde ikke besvaret spørgsmålet om, hvad man skal gøre, når folk faktisk forlader lejrene, fordi de ikke ønsker at bo der. De millioner af dollars, som Golfstaterne har givet til flygtningelejrene, har ikke leveret løsningen.

RÆSON: Kuwait har meldt ud, at de aldrig vil modtage flygtninge, fordi de ikke føler, at syrere passer ind i deres måde at leve på. Hvordan flygter den udtalelse med, hvad der sker i Golfstaterne i øjeblikket?

Michael Stephens: Golfstaterne kan ikke acceptere, at flygtningene ikke har en hjemrejsedato – som migrantarbejderne har. De kan godt leve med en syrer, som kommer ind med et midlertidigt visum. Så får vedkommende arbejdstilladelse og opholdstilladelse. Men når arbejdet er færdigt, så skal han vende hjem.

Årsagen er, at der i Golfstaterne er en meget snæver definition af statsborgerskab. Kuwait kæmper især med det, fordi de har en stor beduin-befolkning, som har været i landet i årtier uden statsborgerskab. Det er en gruppe mennesker, som er permanent bosiddende i landene, men som ikke har nogle borgerrettigheder. Man frygter, at syriske flygtninge vil gøre den gruppe mennesker større. Man kan sige, at statsborgerskab i Golfstaterne er uhyre eksklusivt. Og de frygter, at gruppen af borgerrettighedsløse mennesker måske en dag kan få børn og børnebørn, som beder om rettigheder. Golfstaterne er på den måde bange for at deres statsborgerskabsproblematik skal vokse og ønsker derfor ikke flygtninge inden for deres grænser. Egentligt er det meget simpelt. De mener, at flygtninge vil ændre identiteten af Golfens arabere, og det er ikke noget, de er villige til at acceptere.

RÆSON: Hvor meget værre skal situationen blive, før de skifter kurs i forhold til flygtningene?

Michael Stephens: Golfstaternes politik over for flygtninge vil ikke ændre sig. Men det er muligt, at der vil være en mindre åbning i form af større humanitært arbejde. Deres modvilje skyldes hovedsageligt en masse indenrigspolitiske problemstillinger, bekymringer om deres identitet samt statsborgerskabet. Fremadrettet vil de sikkert påpege, at de har hjulpet de syriske flygtninge. Hvilket også er sandt. Problemet er imidlertid, at selve flygtningekrisen ikke er noget, arabere rigtigt diskuterer i Golfstaterne. På den måde er der slet ikke opbakning eller national støtte i forhold til at tage titusinder af flygtninge ind. Jovist, der er nogle folk i Qatar, folk i de Forenede Arabiske Emirater, Saudi-Arabien, der har sagt, at de gerne vil tage flygtninge. Men ultimativt tror jeg ikke, at der kunne samles en folkelig opbakning, som kunne presse Golfstaternes ledere til at modtage flygtninge. Den er der bare ikke.

RÆSON: Men hvis de overhovedet ikke er opsat på at tage flygtninge, hvorfor hjælper de så ikke mere i forhold til den humanitære indsats?

Michael Stephens: Det er vigtigt at understrege, at Golfstaterne ikke har lænet sig passivt tilbage. De hjælper faktisk meget på det humanitære område. Men de har ikke leveret en løsning på den nuværende situation, hvor hundredtusinder af mennesker på én gang forlader flygtningelejrene. Golfstaterne er mere fokuseret på at stoppe krisen ved at fjerne Bashar al-Assad. I den forbindelse er de faktisk ekstremt vrede på Vesten. Man føler, at det netop var Vesten, som lænede sig tilbage og tillod Bashar al-Assad at dræbe sit folk. En passivitet, som samtidig gav grobund for grupper som ISIS. Fra deres perspektiv var det ikke dem, der skabte problemet, og derfor skal de heller ikke løse det.

Det er en meget ophedet debat, der foregår lige nu, og der er en masse beskyldninger fra begge sider. Hverken Vesten og Golfstaterne kan være tilfredse med deres indsats. I midten står de syriske flygtninge, som bliver overset. De bliver glemt. I sidste ende er Golfstaterne og Vesten nødt til at arbejde sammen om at løse flygtningekrisen. Det skulle de bruge kræfter på i stedet for at kritisere hinanden.

RÆSON: Hvordan ser de diplomatiske forbindelser ud i Mellemøsten? Hvordan har de omkringliggende lande, herunder Saudi-Arabien, taget deres ansvar med hensyn til krisen i Syrien?

Michael Stephens: Lande som Jordan, Egypten og Libanon har modtaget mange flygtninge. Irak har naturligvis sine egne problemer og har allerede taget 250.000 syriske flygtninge. Men i sidste ende vil det imidlertid være meget svært for Jordan, Egypten eller Libanon at kræve, at Saudi-Arabien skal tage flygtninge. Alle disse lande har modtaget betydelig støtte fra Saudi-Arabien, og det gør deres diplomatiske position ret fastlåst i forhold til flygtningekrisen.

RÆSON: Er det lykkedes Golfstaterne at stabilisere disse lande ved at yde støtte til lejrene?

Michael Stephens: Nej. De seneste tal viser, at omkring 3.000 syriske flygtninge hver dag forlader Libanon og drager mod Tyrkiet. 3.000 flygtninge om dagen! Dette viser, at betingelserne i Libanon er frygtelige. Ellers ville så mange mennesker ikke forlade lejrene og deres hjemland. Situationen i Jordan er lidt anderledes. Her er flygtningelejren ikke optimal, men den er meget bedre. Lejren i Jordan kan muligvis blive en permanent løsning med bosættelse – men jeg er ikke sikker. Golfstaterne har ydet bistand og støtte til disse lejre, især lejren i Jordan. Men er det nok? Det tror jeg ikke. Folk forlader jo konstant lejrene. De fleste flygtninge ønsker et bedre liv for dem selv og deres børn. Vi er nødt til at håndtere dette problem på en anden måde.

RÆSON: EU drøfter samtidig, hvordan man kan håndtere de mange flygtninge, som bevæger sig mod Europa. En af de vigtigste løsninger forventes at blive en forbedring af den humanitære indsats i de lokale kriseområder. Men i øjeblikket er den humanitære indsats nærmest brudt sammen i Syrien. Hvordan er den humanitære indsats fra det internationale samfund afhængig af hjælp fra Golfstaterne?

Michael Stephens: Der sker en vis koordinering på tværs. Men Golfstaterne har almindeligvis deres egne bistandsprogrammer. Problemet med humanitære indsatser er imidlertid, at koordineringen er uhyre dårlig – selv når det går bedst. Forskellige aktører gør forskellige ting på forskellige tidspunkter på forskellige måder. Dette har været problemet i alle flygtningelejrene. Samtidig sker der ingen egentlig FN-koordinering af de forskellige indsatser. Dette er helt sikkert et stort problem. I sidste ende ønsker alle at hjælpe på en eller anden måde. Et centralt spørgsmål er derfor: Er den hjælp, de forskellige aktører leverer, nyttig eller ej? I nogle lejre virker indsatsen. I nogle lejre virker indsatsen ikke. Selv den gode indsats, som bliver udført af ledende ngo'er, er ikke længere nok. Indsatsen slår ikke til. De mennesker, der flygter fra flygtningelejrene, vil have mere.

RÆSON: Hvordan er Golfstaterne involveret i behandlingen af Syriens og i Iraks ustabilitet?

Michael Stephens: Irak er et vanskeligt emne for Golfstaterne. Det er meget vanskeligt for dem at handle mod Islamisk Stat på grund af forskellige historiske og stammemæssige årsager. Golfstaterne er imidlertid dybt engageret i Syrien. Saudi-Arabien i særdeleshed. De arbejder med oprørsgrupper i Damaskus og i syd. Og Qatar arbejder med Tyrkiet i Aleppo. Golfstaterne har også givet milliarder af dollars af støtte. De har betalt løn til krigere, støttet oprørsgrupper og forsøgt at sætte skub i forhandlingerne mellem den officielle opposition og oprørsgrupperne.

I sidste ende er Golfstaterne og Vesten nødt til at arbejde sammen om at løse flygtningekrisen. Det skulle de bruge kræfter på i stedet for at kritisere hinanden.

I de sidste tre år, har Golfstaterne investeret kraftigt i den ene side af konflikten – den side, som er imod Assad og den iranske indflydelse. Golfstaterne er derfor stærkt involveret i krigen i Syrien. Og det vil de fortsætte med at være. I sidste ende er konflikten i Syrien en del af en regional kamp mellem Saudi-Arabien og Iran. Saudierne vil ikke acceptere et Syrien, som er domineret af Iran. Jeg tror, at Golfstaterne vil eskalere deres engagement i Syrien i de kommende måneder.

RÆSON: Hvordan bliver flygtningekrisen diskuteret i Den Arabiske Liga? Har de overhovedet diskuteret krisen?

Michael Stephens: Ja, de har diskuteret det. Men de lægger ikke meget pres på Golfstaterne. Hvis de skal lægge pres på Golfstaterne, skal de gennemføre egentlig politik og lande en aftale. Men ligaen er ikke god til at nå til enighed. Husk på, at Den Arabiske Liga ikke nødvendigvis laver officielle erklæringer. Et af problemerne i Den Arabiske Liga er, at det er en snakkeklub. I mangel på lederskab, bør Saudi-Arabien derfor gå i spidsen. De er det mest magtfulde arabiske land, og de har de fleste ressourcer. Et initiativ fra Den Arabiske Liga uden opbakning fra Saudi-Arabien vil ikke nå langt. Imidlertid er Saudi-Arabien distraheret af Yemen i øjeblikket. Derfor får flygtningesituationen ikke den lokale opmærksomhed, som den fortjener. Yemen er centrum for de fleste diskussioner i Golfstaterne i øjeblikket. Og i forhold til Syrien er man langt mere fokuseret på at komme af med Assad end at løse flygtningekrisen. Det er en meget vanskelig sammensætning af problemer, og Den Arabiske Liga har ikke meget magt. Den Arabiske Liga har sjældent været i stand til at skabe konsensus og udgøre et forum, hvor alle bliver enige. På den måde er Den Arabiske Liga desværre en afspejling af den arabiske verden som helhed, som er opdelt på tværs af mange linjer.

RÆSON: Hvordan vil flygtningekrisen udvikle sig i de kommende uger?

Michael Stephens: Tusindvis af flere flygtninge vil forlade konfliktområdet, sandsynligvis hovedsageligt med retning mod Europa. Flygtningekrisen er derfor mere et Europa-spørgsmål end et arabisk spørgsmål. Samtidig vil flere lande lægge pres på Golfstaterne for at gøre noget. Jeg forventer, at Golfstaterne vil levere støtte til lejrene og give mere støtte til flygtningene. Men de vil ikke tillade flygtninge bag deres egne grænser.

Michael Stephens er leder ved det britiske forskningsinstitut Royal United Service Institute's kontor i Doha, Qatar. Han er uddannet fra King's College London og har tidligere forsket i den Arabiske Halvøes sikkerhedspolitiske anliggender. Stephens' nuværende forskning omhandler irakisk Kurdistan og den kurdiske region i Syrien med særligt fokus på kurdernes kamp mod truslen fra Islamisk Stat. Simon Kærup er redaktør på RÆSON.

Rasmus Nordqvist (ALT): Flere bomber er ikke løsningen

17/11/2015

Det er tydeligt, at det sidste års militærstrategi i kampen mod Islamisk Stat (IS) ikke har formået at slå ned på bevægelsen. Det er angrebene i Paris et bevis på. Det er naturligvis vanskeligt at tale i absolutte termer, men meget tyder på at IS' rekrutteringsgrundlag er blevet styrket.

Kommentar af Rasmus Nordqvist (ALT)

KORT EFTER fredagens frygtelige terrorangreb i Paris gennemførte Frankrig en række militæroperationer i den IS-kontrollerede by Raqqa i det nordlige Syrien. Selvom jeg til fulde forstår behovet for at handle, frygter jeg, at militæroptrapning vil gøre ondt værre.

Lidt karikeret kan man sige at en for hurtig griben til våben er at opfylde IS' ønsker. Det vil netop være med til at bekræfte IS' grove fjendebilleder om vesten som den store aggressor. Vi har brug for at bryde den onde cirkel.

DET ER TYDELIGT, at det sidste års militærstrategi i kampen mod Islamisk Stat (IS) ikke har formået at slå ned på bevægelsen. Det er angrebene i Paris et bevis på. Det er naturligvis vanskeligt at tale i absolutte termer, men meget tyder på at IS' rekrutteringsgrundlag er blevet styrket. IS er ikke kun en kampstyrke af radikale islamister afgrænset til et bestemt territorium, men også et netværk og et brand, som aktører på globalt plan abonnerer på og tilslutter sig. Det betyder i mine øjne at muligheden for succes gennem militære operationer er mindre sandsynlig. Derfor støtter vi ikke forslagene om at udvide den danske operation til Syrien.

Samtidig er det vigtigt at huske på, at krigen i Syrien ikke kun handler om Islamisk Stat. Det syriske regime med Assad i spidsen har stadig ansvaret for langt de fleste drab på civile. Vi kommer ikke krisen og de mange års krig og ødelæggelse til livs ved kun at fokusere på IS.

For mig er det brændende spørgsmål hvordan vi skaber de bedste vilkår for en politisk løsning på hele den syriske konflikt. Der er brug for et politisk og diplomatisk forhandlingsspor, der både adresserer IS, regimet i Damaskus og andre grupper, der opererer på jorden i både Irak og Syrien.

IS er ikke kun en kampstyrke af radikale islamister afgrænset til et bestemt territorium, men også et netværk og et brand, som aktører på globalt plan abonnerer på og tilslutter sig. Det betyder i mine øjne at muligheden for succes

gennem militære operationer er mindre sandsynlig.

BEKÆMPER VI IS uden at arbejde mere bredt bliver vores kamp vand på Assads mølle. Desuden er der en tendens til at vi alt for ofte tager situationen i Irak ud af ligningen, når vi taler om politiske løsninger. En af de afgørende grunde til at IS er blevet så stærk er regimet i Bagdads eksklusion af sunni-muslimer fra den irakiske regering og statsadministration.

Vi bør lære af vores fejl tilbage fra 2003. Det betyder, at vi bør tænke inkluderende i stedet for ekskluderende. Så længe centrale grupper i de pågældende samfund holdes udenfor magtarenaen, vil der være basis for modstand og terror. Det handler ikke om at give vesten skylden, men vi bliver nødt til at turde tale om den kontekst IS er vokset ud af.

Desuden er det på tide, at vi fra dansk og europæisk side overvejer, hvordan vi kan påvirke vores allierede i regionen. Det er på tide at vi fra europæisk hold lægger ultimativt pres på fx Saudi Arabien og bruger det politiske momentum skabt af atomaftalen med Iran til at få parterne til at stoppe deres støtte til militante grupper i Syrien og Irak.

KUN FRED – via en politisk forhandlet løsning – vil skabe et alternativ til den nuværende tilslutning til IS. Det er afgørende at vi arbejder for en løsning, hvor vi i videst omfang inkluderer alle aktører. Der er brug for en højintensiv diplomatisk indsats, der også inkluderer Rusland og Iran – sådan som man har forfulgt den under Wien-forhandlingerne de sidste uger.

Det er på tide at vi fra europæisk hold lægger ultimativt pres på fx Saudi Arabien og bruger det politiske momentum skabt af atomaftalen med Iran til at få parterne til at stoppe deres støtte til militante grupper i Syrien og Irak.

Selvsagt rejser forhandlingens vej en række andre svære politiske valg. Betyder en inkluderende tilgang så, at vi skal acceptere en forhandlet løsning hvor Assad bliver siddende som minimum som overgangsfigur? Det er absolut ikke et nemt spørgsmål. Assad har hundreder af tusinde menneskeliv på sin samvittighed, og det er tvivlsomt om den syriske befolkning vil kunne acceptere en sådan løsning. Det er jo helt forståeligt. Omvendt må vi spørge os selv, hvad prisen er for ikke at inkludere alle aktører i arbejdet for at få en løsning på bordet inden det koster endnu flere syriske, irakiske, kurdiske og europæiske menneskeliv. Mængden af alternativer er desværre ikke overvældende.

HER I EUROPA skal vi, i min optik, også træde varsomt og ikke reagere uhensigtsmæssigt. Den

intensive overvågning, der allerede er en del af vores dagligdag, ser ikke ud til at virke. Jeg synes, at det giver mening, at vi begynder at diskutere, hvordan vi kan arbejde på tværs af grænser med mere "gammeldags" efterretningsindsatser. Vi bliver simpelthen nødt til at spørge os selv, om mere masseovervågning virkelig er vejen frem?

Endelig skal vi have sat gang i det langsigtede arbejde for at komme radikalisering i vores egne samfund til livs. I skrivende stund ser ud til at de folk, der var involveret i fredags, havde europæisk statsborgerskab, ligesom tilfældet var det med angrebet på Charlie Hebdo og på Krudttønden og synagogen i København. Det er vigtigt at vi ser på radikalisering og "homegrown" terror ikke blot som et sikkerhedspolitisk spørgsmål men også som et politisk og socialt spørgsmål, der kræver intensive indsatser i hele Europa. Det gælder både i forhold til integrationspolitikken, kriminalpræventivt arbejde og bredere sociale indsatser. De gode hensigter i integrationen besværliggøres af en alt for hård retorik, der ofte italesætter islam og muslimer som noget, vi skal frygte, ja faktisk ofte sætter lighedstegn mellem islam og terrorisme. Det er med til at marginalisere de nytilkomne, der i den grad har behov for nye fællesskaber. ■

De gode hensigter i integrationen besværliggøres af en alt for hård retorik, der ofte italesætter islam og muslimer som noget, vi skal frygte.

Mikkel Vedby Rasmussen: Fire spørgsmål til dem, der gerne vil bombe Islamisk Stat

19/11/2015

Kommentar af Mikkel Vedby Rasmussen

Hvad vil I bombe?

Både Frankrig og Rusland har markant optrappet deres bombninger efter hhv. bombningen af det russiske fly fra Sharm el-Sheik med 224 dræbte og terroraktion i Paris med 129 døde. Mest spektakulært var de russiske bombninger 17. november, som omfattede 40 fly, herunder det gigantiske TU-95 strategiske bombefly. Dette opbud af væbnet magt gør indtryk på de fleste, men spørgsmålet er imidlertid, hvad alle disse fly har at ramme. USA har bombet IS (primært i Irak) siden august 2014. Det amerikanske forsvarsministerium rapporterer, at man i den periode (tallene er fra august 2015) primært har bombet bygninger (3.262) og IS' stillinger i felten (2.577). Amerikanerne har fokuseret på bygninger, fordi det er i bygninger, at man finder dem, der leder slaget gang, og der man finder ledere, bombemagere og andre ressourcepersoner for IS, som USA gerne vil af med. Stillinger i felten bliver ramt for at støtte kurderne, den irakiske hær og USA's andre allierede under deres operationer. Hvis landoperationerne mod IS intensiveres, så kan der være behov for mere luftstøtte mod IS. Det er derfor amerikanerne har sendt A-10 og Spectre Gunships til området. De er velegnet til at støtte infanteri i kamp på jorden. Men TU-95 og andre bombefly er mest velegnet til et stort, fast mål. De skal ramme bygninger, lejre eller lignende. Der er selvfølgelig en del huse tilbage i IS' kontrolleret område, selv efter at USA har lagt 3.262 huse i ruiner, men der er en grænse for, hvor mange kommandocentre og terroristhoteller, der er i Syrien og Irak og en grænse for hvor mange af dem, som er blevet udpeget af efterretningstjenesterne. De amerikanske og allierede luftstyrker vil mageligt kunne klare de mål inden for det nuværende operationstempo. Der er med andre ord en oveflod af bombefly og men en mangel på bombemål.

Hvorfor vil I bombe?

Der kan komme flere relevante mål på luftstyrkernes liste, hvis man ændrer missionens formål. I august 2014 var formålet med missionen at standse IS' fremrykning. Det er opnået. Selvom IS stadig har vist evnen til at udføre offensive operationer, har IS' styrker slet ikke den slagskraft, som de havde. Koalitionen har derfor kunne gennemføre anti-terror operationer mod IS for at dræbe ledere, bombemagere og andre ressourcepersoner. Ydermere har koalitionen støttet allierede styrker på jorden. Ruslands luftoperationer har primært haft til formål at støtte Assads styrker, men har også haft et anti-terror-element. Luftoperationerne kan øges til mere støtte for allierede styrker jorden. Hvis vestlige (og russiske?) specialoperationsstyrker får en mere aktiv rolle kan de støtte styrker på jorden, bl.a. ved at tilkalde luftstøtte. Den model blev brugt i 2001-2002 i Afghanistan mod Taliban-regimet. Som Taliban hurtigt faldt, kan IS, som har gæbt over et stort landområde, hurtigt blive løbet over ende, hvis alle fra Iran og Rusland til Tyrkiet og USA rent faktisk bakker op om ideen. Imidlertid er spørgsmålet, hvad resultatet af et nederlag for IS vil være hurtigt melde sig. Hvem skal overtage IS' territorium? Assad eller oprørerne? Vil et nederlag for IS betyde, at andre islamistiske organisationer vil overtage mandskab og mandat? Forudsætningen for et

svar på de spørgsmål er en samlet plan for afslutningen på borgerkrigen i Syrien, og det ville derfor være halsløs gerning at nedkæmpe IS, før en sådan aftale var på plads. I Irak ville man imidlertid have et svar på (næsten) alle de spørgsmål og det ville derfor give mest mening at sætte ind der.

Hvem rammer I?

Efter IS' angreb i Paris 13. november har fokus for debatten i Danmark været at få flyene tilbage til Irak/Syrien, så man kunne leve op til udenrigsministerens ambition om "udrydde" IS. Den danske debat har således afspejlet den britiske debat, hvor fokus også har været på at udvide missionen på de fly, som briterne (i modsætning til danskerne) stadig har i regionen. Imidlertid kan IS ikke udryddes fra luften. Kombinationen af ambitionen om at "udrydde" IS, forøgelsen af de franske og russiske bombetogter og ønsket om at sende danske fly tilbage til regionen giver indtrykket af, at hele området skal bombes på samme måde som tyske eller japanske byer blev bombet under Anden Verdenskrig. Det har hverken koalitionen eller Rusland ønske om at gøre. I den danske, og i vist omfang europæiske debat, kommer det imidlertid til at virke, som om IS bor i et område, der i øvrigt er tomt for mennesker, og det derfor ikke vil have nogen konsekvenser for civile at øge bombeaktivitet. Søren Espersen (DF) påpegede, at det ikke var tilfældet, da han – i en udtalelse som han senere trak tilbage – mente at der måtte tages mindre hensyn til civile. I hans argument blev civile tab i det mindste synlige og noget, som man skulle tage stilling til.

Der er ingen autoritative opgørelser over civile tab i forbindelse med bombekampagnen. Koalitionen har indtil videre kun bekræftet 2 civile dødsfald i Syrien og ingen i Irak. Ifølge Airwars er det imidlertid sandsynligt, at mellem 653 og 932 civile er omkommet i forbindelse med bombekampagnen. Antallet af civile tab må forventes at stige i takt med et øget operationstempo, at efterretninger bliver mindre sikre i takt med at IS med skjule sig bedre (også blandt civile) og som følge af Ruslands engagement i konflikt, idet man må forvente, at det russiske luftvåben ikke vil tage de samme hensyn som koalitionen har gjort. Udvides luftindsatsen til at støtte en landoffensiv mod IS, vil dette også øge muligheden for civile tab, f.eks. i forbindelse med indtagelsen af byer og andre tættere befolkede områder.

Hvad vil I gøre, når I har bombet?

En bombekampagne vil være et vigtigt element i at nedkæmpe IS. Hvis borgerkrigen finder en forhandlet løsning vil luftstøtte vil mere generelt være relevant i forbindelse med en eventuel FN-styrke. Imidlertid vil Syrien stadig have 12 millioner flygtninge og et samfund der i enhver henseende er ødelagt af borgerkrig, når bomberne er faldet. Ja, bombekampagnen vil i sig selv have bidraget til ødelæggelserne og fået flere mennesker til at flygte. Det vigtigste spørgsmål til de, som gerne vil have flere fly på vingerne, er derfor: hvad vil I gøre, når I har bombet?

Mikkel Vedby Rasmussen (f. 1973) er professor mso ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet. 2014-15 var han leder af Forsvarsministeriets udviklingssekretariat. Han er tidligere leder af Center for Militære Studier ved Københavns Universitet og Dansk Institut for Militære Studier. Han er udpeget til følgegruppen for den såkaldte Taksø udredning om udenrigs- og sikkerhedspolitik. I april 2015 udgav han "The Military's Business. How to Design Military Power for the Future" på Cambridge University Press.

Trine Mach: Lad os denne gang vælge den rigtige strategi mod terrorismen

20/11/2015

Kommentar af Trine Mach

Terrorangrebet i Paris kalder på reaktioner. Men de skal være rigtige denne gang.

Frankrig er allerede i gang med reaktions-bombninger for rullende kameraer. På det følelsesmæssige plan forstår man det måske godt. Ligesom man følelsesmæssigt kan være enig med Michael Aastrup Jensen i, at "nu handler det om at få dem væk fra jordens overflade" (<http://www.politiko.dk/politisk-morgenpost/nu-handler-det-om-at-faa-dem-væk-fra-jordens-overflade>)

Følelsesmæssigt er jeg ikke uenig. På overfladen altså. Terrorhandlinger hos os selv og dem, som mennesker i Mellemøsten lider under, skal stoppes. Det afgørende er, hvordan. En "krig" med militære midler alene kommer ikke til at lykkes. Den strategi (hvis det overhovedet kan kaldes en strategi) er forfejlet, kortsigtet og farlig.

For det første: Angrebet i Paris er et déjà-vu af 11. september. Ikke bare fordi det er et storstilet angreb i hjertet af 'den vestlige civilisation', med et ønske om at dræbe så mange tilfældige civile som muligt. Men også fordi terroren har samme drøm: at fremtvinge en militær aktion på terroristernes hjemmebane. I 2001 gik Vesten i fælden og Al-Qaeda fik oven i købet dobbelt-op med Bush-Blair-Fogh-aksens utilgivelige ulovlige krig mod Irak.

Man er nødt til at acceptere, at vi står over for en fjende, der næres af Vestens militære angreb, ikke mindst når det medfører civile tab i muslimske lande. Den kloge europæiske reaktion er at sige, at vi ikke vil acceptere, at ekstremisterne får lov til at bestemme, hvordan kampen mod dem skal føres. Den fejl har man lavet og den skal ikke gentages.

Vi er nødt til at løse problemerne politisk. Militær magtanvendelse kan være en del af løsningen, men kan ikke alene blive svaret. Vesten har længe holdt hånden over navnlig Qatar og Saudi-Arabien, der har næret en ekstrem wahabisme, der i dag er fundamentet for den ekstreme islamisme og i sidste instans også terror. Det må stoppe.

Vi er omvendt nødt til at anerkende, at konflikterne i Irak og Syrien ikke løses uden at tale sammen med traditionelle modstandere, Iran og Rusland. Endelig må Vesten, på en troværdig måde, vise befolkningerne i de muslimske lande og muslimer i resten af verden, at vi ikke går ind for dobbeltstandarder. Det er en vigtig del af en offer-fortælling i disse kredse (også fordi det er sandt). Helt konkret må vi derfor sætte stolen for døren overfor Israel.

For det andet: Skulle man vinde over ISIS, ved med militære og efterretningsmæssige midler rent faktisk at fjerne dem fra jordens overflade, så ville man komme til at gøre så meget vold på vores egen livsstil og grundprincipper, at vi aldrig mere kan hævde at stå på moralsk, etisk og politisk overlegen grund. En militær sejr over ISIS vil betyde massive bombninger, krig på

landjorden og det vil uvægerligt koste civile liv i voldsomme tal. Det vil efterlade smadrede samfund uden infrastruktur og en region, der ligger i ruiner, hvor en ny radikaliseret strømning, der profiterer af had til Vesten for netop at hærge rundt i Mellemøsten for egen sikkerheds skyld, med store tab af muslimske menneskeliv til følge.

For det tredje: Europa står med et stigende sikkerhedsproblem, der især udspringer af den syriske borgerkrig, ISIS' frembrusen og statssammenbruddet i Irak. Som Politikens Jakob Sheikh beskriver det, så ændres truslen i Europa af en ny generation jihadister, en "jihad 4.0". Nemlig radikaliserede unge, der rejser til konfliktzoner og får militær træning, hvorefter de vender hjem og begår målrettede angreb, denne gang i Paris. Unge, der er ideologisk hærdede og psykologisk forhædede og som er del af et i udvalgte lande mobiliserbart globalt netværk på den ene eller anden måde.

Terroristerne i Paris var formentlig franske/belgiske statsborgere. De var fra hjertet af os selv. Det er skræmmende, men det betyder også, at det rette svar ikke – selv med tæppebombning af Mellemøsten og 'boots on the ground' – alene er aktioner udenfor Europa. En del af svaret handler også om at løse problemer med radikalisering (som indiskutabelt næres af vestlig politik overfor og i de arabiske lande), og derfor også med social marginalisering og hverdagsracisme.

For det fjerde: Nogen iagttagere mener, at ISIS har en strategi netop i den sammenhæng. Verden er sort/hvid og gråzonen, som de angiveligt anser almindelige europæiske borgere, der bekender sig til islam, for at befinde sig i, skal fjernes. Gråzonen er dét at være borger i Europa og samtidig være muslim, og ikke at mene, der er en modsætning mellem at være muslim og demokrat. Jo mere rabiater ISIS og deres proselytter opfører sig, jo mere rabiater – og diskriminerende – svar, politikerne giver, jo sværere er det at befinde sig dér; man tvinges til at vælge sort eller hvid. Kalifatet eller forræderiet.

Sygt? Ja. Men det er en ekstrem vigtig vinkel at have in mente, fordi det stiller store befolkningsgrupper i Europa under et voldsomt krydspres – og det er os, som medborgere, naboer, kolleger, klassekammerater, politikere, ledere, der skal insistere på at passe på vores livsform, fællesskab, demokrati og åbne samfund. Man skal ikke være enten eller. Men både og.

Hvad der guider Danmarks svar i den kommende tid, er derfor meget afgørende.

Jeg håber, at europæiske ledere er klarsynede nok til ikke at sætte vores egne samfund og grundprincipper over styr. Europa – også Danmark – har brug for ledere, der tør sige det svære, det komplekse og som tænker langt. Langt længere end næste valg dag. Ledere, der ikke forfører deres befolkninger med militant nationalchauvinisme og lukkede grænser, men som fører i moralsk overlegenhed og nuanceret politisk forståelse.

På den lange bane er det hverken bomberegneri, indskrænkninger af retsstaten, undtagelsestilstand, eller udrejseforbud, der kommer til at løse dette alvorlige problem. Men en strategi for vores relation til og engagement i Mellemøsten, som bygger på andet end bare vores egen sikkerhed, men på en ambition om international fred, sikkerhed, frihed og levende demokratier. En løsning af krigen i Syrien, der inddrager Rusland, Iran, Assad og måske en

fredsskabende FN-styrke. En inkluderende genopbygning af Irak (og Libyen).

Det er også en virkeliggørelse herhjemme af de fine ord, som statsministeren tog i sin mund ved mindehøjtideligheden i søndags – sammenhold, holde fast ved styrken i os selv og vores samfundsform, insistere på frihed og frisind.

Klokkerne ringede i Paris også for en massiv, massiv, fælles europæisk indsats mod polarisering og for fællesskab og inkluderende medborgerskab. Hvis det at være del af det religiøst-kulturelle muslimske mindretalsfællesskab i Europa bliver primære identitets-giver, så er det europæiske fællesskab for alvor i krise.